

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา โครงการเกษตรเพื่อชีวิต

กลุ่มวิจัยทางการศึกษา

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา

โครงการเกษตรเพื่อชีวิต

กองวิจัยทางการศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

2542

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา

: โครงการเกษตรเพื่อชีวิต

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2542

จำนวน 5,000 เล่ม

ISBN 974 - 268 - 7978

เอกสารรายงานวิจัยการศึกษาระดับที่ 268 / 2542

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โครงการปฏิรูปการศึกษา “เกษตรเพื่อชีวิต” เป็นโครงการสำคัญของรัฐบาลที่ดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยรัฐให้การศึกษากับบุตรหลานเกษตรกรรายชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี ได้เรียนในระบบโรงเรียน 12 ปี โดยมุ่งหวังให้นักเรียนที่ผ่านการศึกษาดังกล่าว เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีจิตสำนึก ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการคิด ใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละและอดทน ทำงานเป็นหมู่คณะได้ ที่สำคัญคือมีความรู้ และทักษะในวิชาชีพที่สามารถประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนากำลังคนในภาคการเกษตรให้มีศักยภาพ สามารถนำเอาเทคโนโลยีที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการพัฒนางานอาชีพ เป็นผู้นำในการประกอบอาชีพ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกรในท้องถิ่นได้ อีกทั้งยังช่วยสร้างกำลังคนระดับฝีมือ ซึ่งเป็นการพัฒนาแรงงานอาชีพเกษตรกรรมที่มีคุณภาพในอนาคต

รายงานการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์โครงการ สาเหตุของการมาเรียนและการลาออกของนักศึกษา สภาพความพร้อมของโครงการในด้านสถานศึกษา บุคลากร และการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร แนวทางในการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานในโครงการ

รายงานเรื่องนี้ได้จัดทำเป็น 2 ฉบับ คือ ฉบับสรุปผลการประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา “โครงการเกษตรเพื่อชีวิต” ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ไปเรียบร้อยแล้ว สำหรับรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเสนอข้อมูลและข้อค้นพบอย่างละเอียด

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน สถานศึกษา ครู - อาจารย์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านการเกษตร ที่จะช่วยพัฒนาให้เด็กและเยาวชนสนใจและรักในอาชีพเกษตรกรรม ในโอกาสนี้ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(นายอรรุณ จันทวานิช)
อธิบดีกรมวิชาการ

บทคัดย่อ

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา : โครงการเกษตรเพื่อชีวิต

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา “เกษตรเพื่อชีวิต” ในด้านปัจจัยกระบวนการ ผลผลิต และผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมวิธีการและแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูลครั้งนี้ คือ ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และนักศึกษาที่เรียนในโครงการ รวมทั้งสิ้น 4,173 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของกลุ่มประชากร พบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่วนใหญ่สำเร็จปริญญาตรี มีหน้าที่รับผิดชอบงานสอนมากที่สุด นักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 15 - 18 ปี จบการศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยส่วนใหญ่จบแล้วเรียนต่อ

2. สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า

2.1 ผู้บริหารและอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนโยบายและวิธีการดำเนินงานในระดับน้อย ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในด้านประชาสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์มากที่สุด คือ นักเรียนที่กำลังเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศ วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ใช้มากที่สุดคือ ให้อาจารย์เข้าไปแนะนำในโรงเรียน

2.2 การมาเรียนและลาออกของนักศึกษาพบว่า สาเหตุที่นักศึกษาส่วนใหญ่มาเรียน คือ ไม่ต้องเสียค่าเรียน มีวิชาชีพ สำเร็จการศึกษาแล้วประกอบอาชีพได้ มีความรู้ นักศึกษาที่สมัครและรายงานตัวเข้าเรียนแล้วลาออกกลางคันเป็นนักศึกษาที่เข้าเรียนในปีการศึกษา 2539 และ 2540 ร้อยละ 48.9 และ 30.6 ตามความเห็นของผู้บริหารสาเหตุการลาออกส่วนใหญ่คือ ไปศึกษาต่อที่อื่น ช่วยผู้ปกครองทำงาน สำหรับอาจารย์และนักศึกษามีความเห็น่า ทำงานหนัก และเรียนไม่ไหว

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ผู้บริหารร้อยละ 72.7 และอาจารย์ร้อยละ 45.3 มีความเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการโครงการเกษตรเพื่อชีวิต เช่น ประชาสัมพันธ์โครงการ สนับสนุนให้นักเรียนมาเรียน

2.4 ความพร้อมของโครงการและชุมชน

1) สภาพความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษามีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยมีความพร้อมในการจัดการด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษพบว่า มีความแตกต่างกันเกือบทุกเรื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความเหมาะสมของหลักสูตรและโครงการ พบว่า จากคำเฉลี่ยผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อย โดยประมาณร้อยละ 50 มี ความเห็นว่าเหมาะสมสมควรดำเนินการต่อไป และจากคำเฉลี่ยนักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยร้อยละ 61.2 มีความเห็นว่าเหมาะสมสมควรดำเนินการต่อไป

3) การสนองความต้องการของชุมชน พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความ เห็นว่า โครงการสนองความต้องการของชุมชนมาก

2.5 การจัดการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.4 สอนเนื้อหาตามหลักสูตร ร้อยละ 58.2 ยึดหยุ่นตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน สำหรับการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.8 ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมการเรียนและการทำงานของนักศึกษา

2.6 คุณลักษณะและพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษา พบว่า ผู้บริหารและ อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษาในโครงการมีคุณลักษณะและพฤติกรรมกรเรียนในระดับน้อย ในเรื่องทักษะการจัดการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิด และอาจารย์มีความเห็นใน ระดับมาก ในเรื่องการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

2.7 ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า นักศึกษาร้อยละ 56.8 ชอบเข้ามาเรียนในโครงการ โดยให้เหตุผลคือ มีโอกาสได้เรียนสูงขึ้น และนักศึกษาร้อยละ 3.7 ไม่ชอบ โดยให้เหตุผลคืองานหนักและไม่ชอบงานเกษตร

2.8 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า มีงบประมาณ และบุคลากรไม่เพียงพอ อาจารย์มีความเห็นว่า ด้านการบริหารมีงบประมาณ อาคาร - สถานที่เรียนไม่เพียงพอ ด้านหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย หลักสูตรไม่ชัดเจน ด้านการจัดการเรียนการสอนคือนักศึกษาไม่สนใจเรียน มีการปฏิบัติงานภาคสนามมากเกินไป วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ มีไม่เพียงพอ สำหรับนักศึกษามีความเห็นว่า การเดินทางจาก บ้านพักถึงฟาร์มไม่สะดวกและไกล ที่พักไม่ดี การเรียนเป็นภาคปฏิบัติมากเกินไป อาจารย์ ผู้สอนมีทัศนคติไม่ดีต่อนักศึกษา นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ

สิ่ง	หน้า
คำนำ	
บทคัดย่อ	(1)
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
คำนิยามศัพท์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
การดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต	4
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538	7
(เพิ่มเติมพ.ศ. 2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรม	
สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	14
การดำเนินงาน	14
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	15
การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	17

บทที่ 4 พหุการวิเคราะห์ข้อมูล	18
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	18
สภาพทั่วไปของผู้บริหารวิทยาลัย	18
สภาพทั่วไปของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เกษตรเพื่อชีวิต	18
สภาพทั่วไปของนักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	21
ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	22
ความรู้ความเข้าใจในโครงการ ฯ	22
การประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ	23
การมาเรียนและการลาออกของนักศึกษา	25
การมีส่วนร่วมของชุมชน	27
ความพร้อมของโครงการ ฯ และชุมชน	28
การจัดการเรียนการสอน	48
คุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	57
ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	59
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ ฯ	61
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปผลการวิจัย	67
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	85
ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล	87
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ	109
คณะผู้ดำเนินการวิจัย	111

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความรู้ความเข้าใจโครงการเกษตรเพื่อชีวิตของผู้บริหารและ อาจารย์	87
2	กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรเพื่อชีวิต	87
3	วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรเพื่อชีวิตและการ รับรู้ของนักศึกษา	88
4	เหตุผลที่นักศึกษาเข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	89
5	สาเหตุการลาออกจากโครงการเกษตรเพื่อชีวิตของนักศึกษา	90
6	การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	90
7	ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพความพร้อมของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	91
8	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในเรื่อง สภาพความพร้อมของสถานศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	94
9	ความเหมาะสมของหลักสูตรและโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	98
10	ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อแนวการจัดการเรียนการสอนของ โครงการเกษตรเพื่อชีวิต	99
11	ผลผลิตที่ได้จากโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	101
12	ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตาม โครงการเกษตรเพื่อชีวิต	102
13	คุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในโครงการ เกษตรเพื่อชีวิต	105
14	เจตคติของนักศึกษาที่เข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต	106
15	ความประทับใจในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตของนักศึกษา	107
16	ความใฝ่ฝันของนักศึกษาโครงการเกษตรเพื่อชีวิตหลังจบการ ศึกษา (ปวช.)	107

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี 2550 โดยมีแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา 2) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 4) การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพเกษตรให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นบุตรหลานเกษตรกรที่ด้อยโอกาสในชนบท รวมทั้งนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ที่ไม่สามารถเรียนต่อที่อื่นได้ และเป็นผู้ที่รักอาชีพการเกษตร รักในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ให้นักเรียนได้เข้าเรียนวิชาชีพการเกษตร โดยได้รับยกเว้นค่าเล่าเรียนตลอดระยะเวลาที่เรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 3 ปี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของกรมอาชีวศึกษา ด้วยการที่รัฐจัดทุนอุดหนุนให้สถานศึกษาจัดหาวัสดุการทำโครงการเกษตรในการฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน โดยมีความมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนเหล่านี้ เรียนวิชาชีพการเกษตรที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ เป็นการสนองตอบต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในภาคการเกษตรของประเทศ อันเป็นการแก้ปัญหาของเกษตรกรในระยะยาว เพราะเมื่อเยาวชนในภาคการเกษตรมีการศึกษาสูงขึ้น และเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้เป็นกำลังคนในภาคการเกษตรที่มีคุณภาพ

พร้อมที่จะปกป้องและพัฒนาผืนแผ่นดินให้เป็นแหล่งผลิตอาหารสำหรับลูกหลานไทยชั่วกาลนาน โดยโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตจะเป็นโครงการสำคัญในการสนับสนุนนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา 12 ปี ให้บรรลุตามเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนได้

สืบเนื่องจากการที่งานโครงการดังกล่าวได้ดำเนินและรับนักศึกษาเข้าเรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตตั้งแต่ปี 2539 กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นความจำเป็นว่าควรให้กรมวิชาการติดตามการดำเนินงานโครงการเพื่อจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับวิชาเกษตร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในด้านปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต และผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน
2. เพื่อรวบรวมวิธีการและแนวทางการปฏิบัติงาน มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตเป็นการสำรวจข้อมูล และศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 45 แห่ง ทั่วประเทศ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารวิทยาลัย อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ผู้สอนในโครงการ และนักศึกษาในโครงการที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540

คำนิยามศัพท์

โครงการเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง โครงการปฏิรูปการศึกษาที่รัฐบาลจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานเกษตรกร ชาวนบพ และผู้มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี ได้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่อยู่ในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2540

หลักสูตรแบบทวิภาคี หมายถึง การจัดหลักสูตรที่เน้นการฝึกเพื่อให้ทำงานได้ ประกอบด้วยผู้ร่วมงาน 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการและวิทยาลัย โดยสถานประกอบการรับผิดชอบในการสอนวิชาชีพภาคปฏิบัติให้นักศึกษา 3 - 4 วันต่อสัปดาห์ และวิทยาลัยสอนวิชาพื้นฐานและวิชาชีพภาคทฤษฎี 1 - 2 วันต่อสัปดาห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตให้มีประสิทธิภาพ
2. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษาโครงการเกษตรเพื่อชีวิต จะนำเสนอ ดังนี้

1. การดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต
2. หลักสูตรประกาศนโยบายบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม พ.ศ.2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั่วประเทศ โดยการรับนักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมีการดำเนินงานดังนี้ (กรมอาชีวศึกษา 2540)

1.1 นโยบายของโครงการ ฯ

ขยายโอกาสการศึกษาให้บุตรหลานเกษตรกร และชาวชนบทที่มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี ได้เรียนในระบบโรงเรียน 12 ปีอย่างทั่วถึง โดยรัฐให้การสนับสนุนการศึกษาฟรี เพื่อให้ “การศึกษา” เป็นกระบวนการพัฒนาคน ในภาคการเกษตรและชนบท ให้มีขีดความสามารถเต็มศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง

1.2 จุดมุ่งหมายของโครงการ ฯ

มุ่งใช้ “การศึกษา” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการแก้ปัญหาของเกษตรกรและชาวชนบท ทั้งนี้เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศที่จะก้าวไปสู่ผู้นำการผลิตสินค้าอาหารและสินค้าเกษตรของโลกในอนาคต โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรและชาวชนบทยุคใหม่ 1) มีพื้นฐานการศึกษา 12 ปี ในสาขาวิชาชีพการเกษตรใน

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและสาขาที่เกี่ยวข้อง อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้บุคคลแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดชีวิต 2) เป็นผู้ผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพรองรับการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ และสามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในกระแสโลกาภิวัตน์

1.3 คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าเรียน

- 1) เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่าจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) หรือผู้ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนทั่วไป หรือผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาแล้วแต่ไม่ได้ศึกษาต่อ
- 2) มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน
- 3) มีความประพฤติเรียบร้อยที่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนตลอดระยะเวลาที่เรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 3 ปี
- 4) มีความตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
- 5) มีความรักในอาชีพการเกษตร มีความขยันอดทน

1.4 รัฐจัดความพร้อมรองรับการเข้าเรียน

- 1) จัดเตรียมที่พัก โดยการดำเนินการจัดสร้างบ้านพักขนาดพักได้ 8 คน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าพักอาศัย จัดเตรียมระบบน้ำดื่มในวิทยาลัยทั่วประเทศ จัดสร้างถนนภายในหมู่บ้าน และขยายเขตไฟฟ้าเข้าในหมู่บ้าน
- 2) จัดสถานที่ประกอบอาหาร โดยการ จัดสร้างโรงอาหาร และอาคารเอนกประสงค์ในวิทยาลัย 45 แห่ง จัดหาชุดครัวรวมเพื่อการประกอบอาหารของนักเรียน จัดหาหม้อหุงข้าว และได้ะรับประทานอาหาร
- 3) จัดพื้นที่จัดทำโครงการเกษตร โดยการปรับปรุงระบบชลประทาน พัฒนาพื้นที่การเกษตร และปรับปรุงคอกสัตว์รองรับการปฏิบัติงานของนักเรียน
- 4) จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยการ จัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน และจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนคนละ 5,000 บาท/ปี

5) ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการในการจัดสรรเงินกองทุน กุ๋ยมิ เพื่อการศึกษาให้นักเรียนได้กุ๋ยมิเพื่อมารวมหุ้นทำโครงการในเชิงธุรกิจ คนละ 10,000 บาท/ปี

6) จัดอบรมครู - อาจารย์ที่จะรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน โดยการจัดอบรมครูสอนขั้นมัธยม และจัดอบรมครูที่เลี้ยงที่จะดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

7) จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2541) สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี รองรับการจัดการเรียนการสอนในโครงการ

8) จัดเตรียมเทคโนโลยี อุปกรณ์การปฏิบัติ รองรับการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ รถแบคโฮ โรงงานแปรรูปไผ่ มัน โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ โรงงานแปรรูปผักผลไม้ รถฟาร์มแทรกเตอร์ เครื่องจักรกลการเกษตร และเครื่องวีดีโอโปรเจคเตอร์

9) จัดระบบครูพี่เลี้ยง (House Master) โดยการปฏิรูประบบครูประจำชั้นเป็นระบบครูพี่เลี้ยง ที่ทำหน้าที่เสมือนพ่อแม่ที่มีหน้าที่เอาใจใส่ให้คำแนะนำปรึกษาในด้านสังคม การดำรงชีวิต การเรียน การฝึกทักษะ การพัฒนาบุคลิก ความเป็นผู้นำ การพัฒนาการด้านสุขอนามัยส่วนตัว ครัวเรือน หมู่บ้าน ปลุกฝังความตรงต่อเวลา ความใฝ่รู้ ความรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะ และสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพและความถนัดของแต่ละบุคคล

10) พัฒนาระบบฟาร์มสถานศึกษาให้เป็นหน่วยธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการเรียนแบบบูรณาการในการเรียนวิชาชีพ เข้าสู่การปฏิบัติในการทำอาชีพจริง ให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลผลิตและรายได้ จำเป็นต้องปรับปรุงระบบฟาร์มสถานศึกษาให้แต่ละหน่วยงานฟาร์มเป็นหน่วยธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ สามารถให้ประสบการณ์กับนักเรียนได้ครบถ้วน

11) พัฒนาระบบการจัดบ้านเรือนและระบบการปกครอง โดยการปรับระบบหอพักเดิมให้เป็นระบบการปกครองแบบหมู่บ้านประชาธิปไตย นำ

กิจกรรมที่เป็นจริงในสังคมมาปฏิบัติ และกำหนดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเป็นนักเรียนประจำ ด้วยการจัดให้พักอาศัยในบ้านหลังละ 8 คน โดยมีครูที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำปรึกษา

1.5 คุณสมบัติของผู้จบการศึกษาตามโครงการ ฯ

- 1) มีสุขภาพอนามัยดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- 2) มีความรู้และสามารถแสวงหาความรู้ได้ตลอดชีวิต
- 3) มีความสามารถในการคิดและพัฒนางาน
- 4) มีลักษณะความเป็นผู้นำและมีความเป็นประชาธิปไตย
- 5) มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีวินัย เสียสละ อดทนและสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้
- 6) มีความสามารถในการบริหารและจัดการในเชิงธุรกิจได้
- 7) มีความรู้ความสามารถในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรและเทคโนโลยี และมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพอื่นอีก 1 สาขา และได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2 ใบ
- 8) มีความรู้พิเศษ ขับรยนต์ได้ ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ ใช้คอมพิวเตอร์เป็น ขับรตแทรกเตอร์ได้ ขับรตแบคโฮได้ จัดการเป็น ค้าขายเป็น
- 9) มีความรู้พิเศษในวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นที่สถานศึกษาจัดให้ตามหลักสูตรของวิทยาลัยสารพัดช่าง หลักสูตรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรมสาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม พ.ศ.2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้เข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ดังนี้

2.1 หลักการ

1) เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีความชำนาญ มีคุณธรรม และเจตคติที่เหมาะสมออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2) เป็นหลักสูตรบูรณาการการทำงาน การดำรงชีวิต การฝึกอาชีพ เกษตรกรรม และการศึกษาพื้นฐานสามัญเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว โดยนำเรื่อง การปฏิบัติการเกษตรเป็นแกนนำ นำความรู้สายสามัญ และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สิ่งแวดล้อมศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย เข้ามาบูรณาการด้วยการปฏิบัติจริง

3) เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เรียนวิชาชีพเกษตร และวิชาชีพภาคนอกเกษตรได้อย่างกว้างขวาง เน้นความชำนาญเฉพาะด้าน ให้เรียนตามศักยภาพ ตามโอกาสและตามความพร้อมของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผลการเรียนสะสม ผลการเรียนเทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้

4) เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2 จุดหมาย

1) เพื่อพัฒนาบุคลากรเกษตรกรและชาวนาชนบทที่ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ เข้าเรียนในระบบโรงเรียน 12 ปี และพัฒนาให้เป็นบุคลากรทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ไว้วางรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศในอนาคต

2) เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชนบทให้มีการศึกษาสูงขึ้น พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในกระแสของยุคโลกาภิวัตน์ สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งในภาคเกษตรและภาคนอกเกษตร

3) เพื่อพัฒนาเยาวชนในภาคเกษตร ให้เป็นกำลังคนระดับกลาง ด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในด้านการผลิต การแปรรูป การจัดการ การตลาดเพื่อการครองชีพ และออกไปเป็นผู้นำการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ รองรับการพัฒนาประเทศด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ

4) ส่งเสริมการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรตามความต้องการของตลาดแรงงาน สนองตอบนโยบายการเพิ่มศักยภาพของประชากร ตามแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5) เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6) เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงานร่วมกัน อยู่ร่วมกัน มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรมและวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์

7) เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของประเทศและของโลกปัจจุบัน มีความรักชาติสำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติมพ.ศ. 2541)
ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี

- 1) จัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับลักษณะบูรณาการในการเรียนหมวดวิชาชีพและกิจกรรมและสอนเสริมพิเศษ
- 2) จัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการสอนเนื้อหาและกระบวนการ โดยเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก
- 3) สามารถเลือกเรียนจากหลักสูตรประ. 2538 จากหลักสูตรวิชาชีพระดับต้น หรือต้น ๆ ในระดับเดียวกัน ทุกประเภทวิชาและสาขาวิชา ตามกรอบเงื่อนไขการเรียน ขอสอบเทียบประสบการณ์เทียบความรู้ขอเทียบประสบการณ์มัธยมศึกษา

หมายเหตุ ถ้าเรียนครบตามโครงสร้างของหลักสูตรประเภทวิชาใด จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพของประเภทวิชานั้น เพิ่มอีก 1 ประเภทวิชา

2.3 การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติงานอาชีพการเกษตร ให้มาก โดยใช้หลักการเรียนที่เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ทฤษฎี และใช้ระบบปฏิบัติ บันทึก รายงาน วิเคราะห์ และพัฒนา เพื่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งเน้นการจัดการธุรกิจและการตลาดด้วย โดยมีความคาดหวังสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูงในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ที่จะเป็นผู้นำการผลิตในชนบทที่สามารถผลิตสินค้าได้มาตรฐาน สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ดังนี้ (กรมอาชีวศึกษา 2540)

- 1) จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประเภทวิชาเกษตรกรรม
- 2) มีลักษณะความเป็นผู้นำ
- 3) มีทักษะในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในด้านการจัดการและการตลาด
- 4) มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะและทำงานเป็นกลุ่มวิชาชีพได้
- 5) มีความรู้และทักษะด้านสังคมที่จะปรับตัวเองเข้ากับสังคม หรือนำสังคมได้
- 6) มีความรู้พิเศษนอกเหนือจากความรู้ด้านการเกษตร เป็นการเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพ เช่น ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการวางแผนการผลิต หรือการตลาด มีความรู้ภาษาอังกฤษที่สามารถสื่อสารได้ ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากระบบสารสนเทศสมัยใหม่ได้ และที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้อง ค้ำขายเป็นด้วย

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา วิทยาลัยจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามที่โครงการคาดหวังไว้ วิธีที่สำคัญที่จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือ การจัดครูพี่เลี้ยง (House Master) 1 คน ให้ดูแลรับผิดชอบนักเรียน 30 คน ที่จะเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกับนักเรียนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และประสบการณ์การอยู่ร่วมกันในสังคมเกษตรที่จะต้องทำ

กิจกรรมร่วมกัน ที่จำลองจากชีวิตจริงในสังคมเกษตรเพื่อให้ นักเรียนได้มีประสบการณ์ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะออกสู่ งานอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เน้นให้ ผู้เรียนเรียนภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีเพื่อให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทั้งใน การผลิตและจัดจำหน่าย งานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อ ชีวิตมีดังนี้

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี (2540) ได้ทำวิจัยเรื่องการ ประเมินโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า นักศึกษาที่เข้าเรียนใน โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตส่วนใหญ่เป็นชาย รายได้หลังบิดามารดา ต่อเดือนอยู่ในระหว่าง 3,001 - 5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001 - 10,000 บาท และน้อยกว่า 3,000 บาท นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโครงการปฏิรูปการ ศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตจากครูแนะแนวในวิทยาลัยเกษตร (ร้อยละ 41.6) และครูแนะแนวในโรงเรียนเดิม (ร้อยละ 38.1) เหตุผลที่นักศึกษาเลือกเรียนในโครงการ คือ สนใจ มีใจรัก มีความถนัด (ร้อยละ 33.7) ผู้ปกครองให้การสนับสนุน (ร้อยละ 23.33) และต้องการประกอบอาชีพนี้ในอนาคต (ร้อยละ 15.1)

ปราณี อนุกุล (2534) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานตามโครงการให้ นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคเหนือ เขต 8 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับ รายได้จากโครงการประมาณเดือนละ 100 - 500 บาท และนำรายได้ดังกล่าวไปใช้ ประโยชน์ในด้านการใช้จ่ายส่วนตัว นักศึกษาที่ร่วมโครงการมีความเห็นว่าโครงการ มีประโยชน์มาก โดยเฉพาะในด้านการเสริมประสบการณ์และเพิ่มรายได้ให้กับ ตนเอง และควรจะมีโครงการเช่นนี้อีก นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะให้เพิ่มจำนวน นักศึกษาในโครงการให้มากขึ้น ให้นักศึกษาทำงานอย่างจริงจัง ให้นักศึกษาเข้า ร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ ฝึกเทคนิคการขายและการพูดเพิ่มขึ้น สำหรับ ปัญหาที่พบคือ นักศึกษาขาดประสบการณ์และความชำนาญ ในการจำหน่ายสินค้า

ผลผลิตสุดท้าย และค่าตอบแทนไม่คุ้มกับเวลาที่เสียไป ซึ่งได้แก้ปัญหาด้วยการจัด
ประสบการณ์เพิ่มโดยการถามผู้รู้ และศึกษาจากตำรา รวมทั้งแบ่งเวลาเรียนและ
เวลาทำงานให้เหมาะสมกับสภาพการจ้างงาน

กาญจน์ หงษ์มณี (2540) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
ของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นปวช. 1 โครงการ
ปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พบว่า ปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับมากที่สุด
คือ ด้านสังคม ได้แก่ ต้องการให้บุตรหลานมีงานทำมากขึ้น มีความภูมิใจที่บุตร
หลานได้รับการศึกษา ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาเท่าเทียมเพื่อนฝูง และ
ต้องการให้บุตรหลานเป็นแรงงานที่มีฝีมือ ด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องการให้บุตร
หลานมีเงินเดือนมากขึ้นภายหลังสำเร็จการศึกษา และด้านวิชาการ ได้แก่ เป็นพื้น
ฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป มีความมั่นใจในศักยภาพของวิทยาลัย ฯ
เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และมีความมั่นใจในนโยบายทางการศึกษาของ
รัฐบาล

วิไลลักษณ์ บุญมาก (2533) พบว่า นักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่าง
ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะนำวิชาชีพที่เรียนไปใช้เป็นพื้นฐานของการประกอบ
อาชีพจริง เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อ และจากรายงาน
วิจัยของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี (2540) พบว่า นักศึกษาใน
โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ร้อยละ 64.20 มีความคาดหวังว่าหลังจบ
การศึกษาแล้ว ต้องการเรียนต่อ และร้อยละ 35.80 ต้องการทำงาน สถานที่ทำงาน
ที่นักศึกษาต้องการทำหลังจบการศึกษาแล้ว คือ งานรับราชการและรัฐวิสาหกิจ
ร้อยละ 50.40 งานเอกชน ร้อยละ 22.7 และงานส่วนตัว ร้อยละ 19.10

จากผลงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาให้นักศึกษามี
รายได้ระหว่างเรียนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จาก
ภาคทฤษฎี และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นงานการผลิต หรือการ
จัดจำหน่าย ช่วยให้นักศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการนำไปประกอบอาชีพ หา
รายได้เพิ่ม และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อได้

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูป การศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในด้านปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต และผลที่ได้รับ จากการดำเนินงาน และเพื่อรวบรวมวิธีการ แนวทางการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลใน การพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดของ การดำเนินงานดังนี้

การดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ นโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี

2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประเมิน และ ติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษาจากกรมวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมอาชีวศึกษา

3. จัดทำแผน และสร้างเครื่องมือการสำรวจข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน ต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ประชุมคณะกรรมการระดมความคิดเห็นพิจารณาแผน และสร้าง เครื่องมือการประเมินและติดตามผลโครงการฯ

5. ออกปฏิบัติงานภาคสนามทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล

6. ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

7. เก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ทั่วประเทศ

จำนวน 45 แห่ง

- 8.วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลข้อมูล และเขียนรายงาน
- 9.จัดทำเอกสารรายงานวิจัย

ประชากร

ประชากรเป็นผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต และนักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 45 แห่ง จากลักษณะประชากรดังกล่าว ได้ประชากรเป็นผู้บริหารวิทยาลัย จำนวน 45 คน อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต จำนวน 1,757 คน นักศึกษาในโครงการที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 4,474 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต นโยบาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบ แนวคิด ประเด็นหลัก และข้อกระทงในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณากรอบแนวคิด ประเด็นหลัก และข้อกระทงในการสร้างแบบสอบถามให้มีความถูกต้อง ครบคลุม และเหมาะสม

1.3 นำข้อวิจารณ์และข้อเสนอต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามดังกล่าว แล้วส่งให้คณะกรรมการพิจารณา

1.4 ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยทดลองใช้ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี และเพชรบุรี ระหว่างวันที่ 9 - 10 กุมภาพันธ์ 2541

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมีจำนวน 4,349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.30 จากการตรวจพิจารณาได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 4,173 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.49 ของแบบสอบถามที่ส่งไป ได้แก่ ผู้บริหาร 33 ฉบับ (ร้อยละ 73.33) อาจารย์ 1,011 ฉบับ (ร้อยละ 57.54) และนักศึกษา 3,129 ฉบับ (ร้อยละ 69.94)

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t - test ในการเปรียบเทียบสภาพความพร้อมของอาจารย์และนักศึกษา ในกรณีที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

การนำเสนอข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา : โครงการเกษตรเพื่อชีวิต นำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้กลุ่มประชากรได้รับกลับคืนจากผู้บริหารวิทยาลัย 33 คน (ร้อยละ 73.33) อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต 1,011 คน (ร้อยละ 57.54) และนักศึกษาในโครงการ 3,129 คน (ร้อยละ 69.94) มีผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้บริหารวิทยาลัย

ผู้บริหารวิทยาลัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.6 มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 5 ปี รองลงมา คือ 2 - 3 ปี (ร้อยละ 27.3) น้อยกว่า 1 ปี (ร้อยละ 9.1) และ 4 - 5 ปี (ร้อยละ 6.1)

2. สภาพทั่วไปของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

2.1 วุฒิต่างการศึกษา

อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิตสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 82.0 ปริญญาโท ร้อยละ 15.2 ต่ำกว่าปริญญาตรี

ร้อยละ 2.1 ปริญญาเอก ร้อยละ 0.5 และไม่ระบุ ร้อยละ 0.2 โดยมีวิชาเอก
เรียงตามลำดับความถี่ในแต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

วิชาเอกในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ช่างยนต์ (7)
เกษตรกรรม และช่างก่อสร้าง (2) สัตวบาล ช่างกลเกษตร และการบัญชี (1)

วิชาเอกในระดับปริญญาตรี เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

- ความถี่ 62 วิชาเอกพืชศาสตร์

- ความถี่ 60 วิชาเอกสัตวศาสตร์

- ความถี่ระหว่าง 30 - 50 ได้แก่ วิชาเอกสัตวบาล ส่งเสริม
การเกษตร เกษตรศาสตร์ พืชสวน ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย

- ความถี่ระหว่าง 10 - 29 ได้แก่ วิชาเอกเศรษฐศาสตร์เกษตร
พืชไร่ นา ไร่อพืช ประมง พลศึกษา เกษตรศึกษา คณิตศาสตร์ ศึกษาศาสตร์
เกษตร การจัดการทั่วไป เครื่องกล บรรณารักษศาสตร์ โคนม เทคโนโลยีอาหาร
วิทยาศาสตร์ และชีววิทยา

- ความถี่ระหว่าง 5 - 9 ได้แก่ วิชาเอกคหกรรมศาสตร์
เกษตรกลวิธาน สัตว์ปีก สังคมศึกษา เคมี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ เทคโนโลยีการ
ผลิตสัตว์ เทคโนโลยีการเกษตร ช่างไฟฟ้ากำลัง กัญชาวิทยา ครุศาสตร์เกษตร
บริหารธุรกิจเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เทคโนโลยีการผลิตพืช เทคโนโลยี
ภูมิทัศน์ โยธา - ก่อสร้าง ประวัติศาสตร์ ปฐพีวิทยา อาหารและโภชนาการ
อุตสาหกรรมประมง ไม้ผล ปฐพีศาสตร์ เทคโนโลยีการศึกษา เทคโนโลยี
อุตสาหกรรม สถิติประยุกต์ และวิทยาศาสตร์ประมง

- ความถี่ต่ำกว่า 5 ได้แก่ วิชาเอกบริหารธุรกิจ ภาษาและ
วรรณคดีอังกฤษ บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ ช่างยนต์ บริหารการ
ศึกษา การผลิตสุกร นิเทศศาสตร์ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ วิทยาศาสตร์สุข
ศาสตร์สัตว ภูมิศาสตร์ วัฒนทางการศึกษา โภชนวิทยา โภชนาชุมชน การ
จัดการงานก่อสร้าง คอมพิวเตอร์ศึกษา ช่างอุตสาหกรรม ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
วิศวกรรมโยธา และสหกรณ์การเกษตร ช่างกลเกษตร ช่างเชื่อมและประสาน
อุตสาหกรรมศิลป์ วิศวกรรมไฟฟ้า เทคนิคไฟฟ้าอุตสาหกรรม ธุรกิจศึกษา บัญชี

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ผ้าและการแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ประมง พฤษศาสตร์
จิตวิทยา การผลิตพืชและสัตว์ พยาบาล สื่อสารมวลชน วิทยาศาสตร์การกีฬา
การแนะแนว บริหารโรงเรียน และฟิสิกส์

วิชาเอกในระดับปริญญาโท ได้แก่ ส่งเสริมการเกษตร คุรุศาสตร์
เกษตร การศึกษานอกระบบ บริหารการศึกษา โรคพืช พัฒนาการเกษตร
วิศวกรรมเครื่องจักรกลเกษตร ปฐพีศาสตร์ ภูมิวิทยา พืชสวน พืชไร่ วิทยาศาสตร์
สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์หลังการเก็บเกี่ยว เศรษฐศาสตร์ หลักสูตรและการนิเทศ
การบริหารอาชีวศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ วิศวกรรมศาสตร์ ปฐพีวิทยา สัตว์วิทยา
การผลิตสัตว์ ปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ วิทยาศาสตร์การประมง วิทยา
ศาสตร์การกีฬา การสอนวิทยาศาสตร์ การสอนคณิตศาสตร์ การสอนสังคมศึกษา
การสอนเคมี เคมี สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากร และศึกษา
ศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน

วิชาเอกในระดับปริญญาเอก ได้แก่ พัฒนาระบบ (1)

2.2 หน้าที่ที่รับผิดชอบในโครงการ ฯ

1) อาจารย์ส่วนใหญ่อ้อยละ 75.0 รับผิดชอบงานสอน รองลงมาคือ
เป็นครูพี่เลี้ยง ร้อยละ 37.7 เป็นผู้ควบคุมโครงการ ร้อยละ 25.0 ปฏิบัติงานโรงครัว
ร้อยละ 7.3 กรรมการบริหารกองทุน ร้อยละ 6.8 กรรมการบริหารโครงการ
เกษตร ฯ ร้อยละ 6.2 นอกจากนี้ ร้อยละ 3.26 รับผิดชอบงานอื่น ได้แก่ งาน
ปกครอง งานดูแลบ้านพัก หอพัก งานด้านหลักสูตร การสอนประสบการณ์และ
ทักษะ ครูที่ปรึกษา งานวิชาการ ดูแลอาคารสถานที่ งานวัดผลและประเมินผล
งานบริการด้านเทคนิคทุกโครงการ กรรมการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา จัดทำ
ทะเบียนนักศึกษา ครูสอนวิชาสามัญ เลขานุการโครงการ และงานรักษาความ
ปลอดภัย

2) อาจารย์ที่เป็นผู้ควบคุมโครงการเกษตรเพื่อชีวิต มีโครงการเรียง
ตามลำดับความถี่ ดังนี้

- ความถี่ 33 - 10 ได้แก่ โครงการปลูกผัก เลี้ยงสุกรขุน
เลี้ยงปลา ปลูกผักเพื่อการยังชีพ เลี้ยงไก่เนื้อ และเพาะเห็ด

- ความถี่ระหว่าง 5 - 9 ได้แก่ โครงการผลิตไม้ประดับ ปุ๋ยหมักเพื่อการค้า เลี้ยงสุกรพันธุ์ เลี้ยงโคนม เลี้ยงไก่ไข่ และโครงการเกษตรเพื่อหารายได้

- ความถี่ต่ำกว่า 5 ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่อยังชีพ ขยายพันธุ์พืชเพื่อการค้า งานฟาร์มไม้ตัดดอก ฟาร์มสัตว์ปีก แปรรูปผลิตภัณฑ์ พืชไร่ เลี้ยงปลาเพื่อการค้า ประมง งานฟาร์มเชิงธุรกิจ อุตสาหกรรมอาหาร อาหารและโภชนา อุตสาหกรรมเกษตร ผลิตภัณฑ์ไม้เพื่อการจัดสวน พืชสวนผสมผสาน ผลิตไม้กระถาง ประสิทธิภาพและทักษะอุตสาหกรรมเกษตร ทักษะการขับเคลื่อนยานพาหนะ การสร้างและตกแต่งภูมิทัศน์

3. สภาพทั่วไปของนักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

3.1 ข้อมูลของนักศึกษา

นักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต เป็นชาย ร้อยละ 59.0 และหญิง ร้อยละ 41.0 จำแนกตามชั้นเรียนได้ ดังนี้ เป็นนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 56.1 ปีที่ 2 ร้อยละ 41.2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี (ร้อยละ 80.8) รองลงมาคือ 18 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 18.1) และ น้อยกว่า 15 ปี (ร้อยละ 0.7)

3.2 สถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.8 จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรมสามัญศึกษา (ร้อยละ 31.4) โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (ร้อยละ 27.7) โรงเรียนเอกชน (ร้อยละ 2.3) และโรงเรียนเทศบาล (ร้อยละ 0.8) นอกจากนี้ ร้อยละ 2.14 เป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาลักษณะเฉพาะนอกโรงเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภายใต้โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กษ.)

3.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

ก่อนเข้ามาเรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พบว่า นักศึกษามีประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

1) นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.3 ไม่เคยประกอบอาชีพมาก่อนโดยสำเร็จการศึกษาแล้วเรียนต่อเลย ร้อยละ 11.5 เคยรับจ้าง งานที่รับจ้างเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ งานก่อสร้าง (47) รับจ้างทั่วไป (44) ทำงานโรงงาน (43) ทำงานช่าง (36) ทำไร่ (20) ทำสวน (17) พนักงานขาย (16) เกษตรกรรม ขายของ (15) ทำงานร้านอาหาร (11) ทำงานบริษัท (9) ส่งของ ทำงานร้านเฟอร์นิเจอร์ (5) งานบริการ (4) งานบริษัท ทำงานปั๊มน้ำมัน เย็บผ้า ขับรถรับจ้าง ทำงานบ้าน (3) ทำงานอยู่ซ่อมรถ สอนเด็กอนุบาล เป็นพี่เลี้ยงเด็ก ทำงานสนามกอล์ฟ ทำประมง พนักงานเก็บเงิน (2) ร้านเสริมสวย ทำบัญชี คลังสินค้า พนักงานสวนสัตว์ และพนักงานรักษาความปลอดภัย (1)

2) นักศึกษาร้อยละ 5.4 ไม่เคยประกอบอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาแล้วอยู่กับบ้าน ซึ่งร้อยละ 3.61 อยู่บ้านเป็นเวลา 1 - 2 ปี

3) นักศึกษาร้อยละ 1.3 ทำธุรกิจส่วนตัว ธุรกิจที่ทำเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทำไร่ (8) ทำเกษตร (6) ทำขาย (5) เลี้ยงสัตว์ ทำสวนผลไม้ (3) ทำสวนครัว เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า เลี้ยงสัตว์ (2) ตั้งค่ายมวย เพาะเห็ดขาย ตัดยาง และขายยา (1)

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

ผู้บริหารวิทยาลัย อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต และนักศึกษาที่เรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในโครงการ ฯ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 1)

ผู้บริหารและอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจในนโยบายพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและอาจารย์ มีความรู้ความเข้าใจนโยบายในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มได้ผลเช่นเดียวกับภาพรวม กล่าวคือ ผู้บริหารและอาจารย์ มีความรู้ความเข้าใจนโยบายในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.71; $\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.56 ตามลำดับ)

1.2 ความรู้ความเข้าใจในวิธีดำเนินงานพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจวิธีดำเนินงานในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจวิธีดำเนินงานในระดับมาก ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.56) แต่อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.14$) S.D. = 0.55) สำหรับการประชาสัมพันธ์ในชุมชนมีเฉพาะผู้บริหารซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.53)

2. การประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์โครงการ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2)

วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์โครงการไปยังกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทั่วประเทศ ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไป ศึกษาธิการจังหวัด/ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด/หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/ศึกษาธิการอำเภอ นายอำเภอ/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรอำเภอ/เกษตรจังหวัด/สหกรณ์จังหวัด/ปฎิรูปที่ดินจังหวัด กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์การเกษตร นายกเหล่ากาชาด และผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ผลการศึกษาดังนี้

วิทยาลัยจำนวน 33 แห่ง มีการประชาสัมพันธ์โครงการไปยังกลุ่มเป้าหมาย คือ วิทยาลัยทุกแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้มีการประชาสัมพันธ์นักเรียนที่กำลังเรียนในโครงการขยายโอกาสทั่วประเทศมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไป (ร้อยละ 97.0) ศึกษาธิการจังหวัด/ผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัด (ร้อยละ 93.9) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และ

ศึกษาธิการอำเภอ (ร้อยละ 93.9) นายอำเภอ/กำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 90.9) เกษตรจังหวัด/สหกรณ์จังหวัด/ปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ร้อยละ 72.7) ผู้ว่าราชการจังหวัด กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 54.5) กลุ่มเป้าหมายที่วิทยาลัยประชาสัมพันธ์โครงการน้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ นายกเหล่ากาชาด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประชาชน แรงงานจังหวัด สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ทหาร ตำรวจ พ่อค้า คุรุแนะแนว พัฒนาคณะจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด

2.2 วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรเพื่อชีวิต

(ดูรายละเอียดในตารางที่ 3)

วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรเพื่อชีวิตที่วิทยาลัยได้ดำเนินการ ได้แก่ ส่งอาจารย์เข้าไปแนะแนวในโรงเรียน แนะนำโดยผ่านครูแนะแนวของโรงเรียน ใช้แผ่นพับและแผ่นปลิว ติดประกาศ ใช้โปสเตอร์ วิดีทัศน์ ซีดีแจกผู้ปกครอง ลงสปอร์ตโฆษณาวิทยุ/โทรทัศน์ จัดกิจกรรมเชิญชวนบรรณรักษ์ให้เข้าชมโครงการในสถานศึกษา ได้ผลดังนี้

1) ผู้บริหารให้ความเห็นว่า วิทยาลัยมีวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการ คือ วิทยาลัยทุกแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งอาจารย์เข้าไปแนะแนวในโรงเรียน และใช้แผ่นพับและแผ่นปลิวมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมา คือ ร้อยละ 97.0 ติดประกาศ ร้อยละ 81.8 ซีดีแจกผู้ปกครอง ร้อยละ 81.8 แนะนำโดยผ่านครูแนะแนว ร้อยละ 78.8 ใช้โปสเตอร์ ร้อยละ 63.6 ใช้วีดิทัศน์ และลงสปอร์ตโฆษณาวิทยุ/โทรทัศน์ และร้อยละ 60.6 จัดกิจกรรมเชิญชวนบรรณรักษ์ให้เข้าชมโครงการในสถานศึกษา

2) การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ของอาจารย์พบว่า อาจารย์ร้อยละ 28.4 ไม่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 71.4 มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการโดยมีวิธีการดำเนินงาน คือ ร้อยละ 53.3 ซีดีแจกผู้ปกครอง ร้อยละ 29.4 เข้าไปแนะแนวในโรงเรียน ร้อยละ 19.3 ใช้แผ่นพับและแผ่นปลิว ร้อยละ 16.5 แนะนำโดยผ่านครูแนะแนว ร้อยละ 14.4 ติดประกาศ และร้อยละ 13.1 จัดกิจกรรมเชิญชวนบรรณรักษ์ให้เข้าชมโครงการในสถานศึกษา ร้อยละ 9.0 ใช้

โปสเตอร์ ร้อยละ 6.2 วิดีทัศน์ ร้อยละ 3.9 ลงสपोर्टโฆษณา/วิทยุ/โทรทัศน์ นอกจากนี้ยังช่วยในการแนะนำให้ข้อมูลกับบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในโครงการ แนะนำนักศึกษาให้ช่วยเผยแพร่กับรุ่นน้อง ๆ ที่แจ้งกับผู้นำชุมชน แนะนำกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แนะนำเพื่อน ๆ ที่แจ้งทางโทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ และแนะนำประชาชนที่สนใจ

3) นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ร้อยละ 54.9 รับรู้เกี่ยวกับโครงการคือ จากครูแนะแนวในโรงเรียน ร้อยละ 38.0 อาจารย์จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่เข้าไปแนะแนวในโรงเรียน ร้อยละ 19.0 จากการติดประกาศ ร้อยละ 17.2 จากผู้ปกครอง ร้อยละ 11.7 จากแผ่นพับและแผ่นปลิว ร้อยละ 5.8 จากสपोर्टโฆษณา/วิทยุ/โทรทัศน์ ร้อยละ 4.1 จากโปสเตอร์ ร้อยละ 4.5 จากการจัดกิจกรรมเชิญชวนรณรงค์ให้เข้าชมโครงการในสถานศึกษา ร้อยละ 1.6 วิดีทัศน์

3. การมาเรียนและการลาออกของนักศึกษา

3.1 การมาเรียนของนักศึกษา

นักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2539 ได้มารายงานตัวเพื่อเข้าเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.6 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มีนักศึกษากลุ่มนี้ คงเหลืออยู่ร้อยละ 51.1 และลาออกกลางคัน ร้อยละ 48.9

นักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2540 ได้มารายงานตัวเพื่อเข้าเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.4 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มีนักศึกษากลุ่มนี้คงเหลืออยู่ร้อยละ 69.4 และลาออกกลางคัน ร้อยละ 30.6

3.2 เหตุผลที่นักศึกษาเข้ามาเรียนในโครงการ ฯ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4)

เหตุผลที่นักศึกษามาเข้าเรียนในโครงการมีดังนี้ ร้อยละ 61.2 ไม่ต้องเสียค่าเรียน ร้อยละ 52.4 มีวิชาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 49.6 มีที่พักให้ฟรี ร้อยละ 33.7 ขอบงานเกษตร ร้อยละ 32.2 มีความรู้ ร้อยละ 22.0 มองเห็นอนาคตที่ดี ร้อยละ 17.5 ผู้ปกครองให้มาเรียน ร้อยละ 17.1 ได้เรียนคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 17.0 มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ 15.8 ได้เรียนขับรถ

ร้อยละ 12.0 ได้เรียนภาษาอังกฤษ ร้อยละ 8.7 มาเรียนตามเพื่อน ร้อยละ 7.8 วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 4.1 ได้เข้าเรียนในระบบโรงเรียนครบ 12 ปี

3.3 สาเหตุที่นักศึกษาลาออกจากวิทยาลัย (ดูรายละเอียดในตารางที่

5)

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นว่านักศึกษาที่ลาออกจากวิทยาลัยมีสาเหตุดังนี้

1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

สาเหตุที่พบว่านักศึกษาลาออกกลางคันมากที่สุดคือ ไปศึกษาต่อที่อื่น ร้อยละ 69.7 รองลงมาคือ ช่วยผู้ปกครองทำงาน ร้อยละ 63.6 เรียนไม่ไหว ร้อยละ 57.6 ทำงานหนัก ร้อยละ 51.5 มีปัญหาหรือมีความกดดันไม่สบายใจกับเพื่อนที่พักร่วมกัน ร้อยละ 42.4 สุขภาพไม่ดี และสภาพความเป็นอยู่ไม่สะดวกสบายเท่ากัน ร้อยละ 27.3

เมื่อพิจารณา 3 อันดับแรกของสาเหตุที่ผู้บริหารระบุ พบว่าสาเหตุที่นักศึกษาลาออกเป็นอันดับที่ 1 คือ ทำงานหนัก (ร้อยละ 57.1) อันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 คือ เรียนไม่ไหว (ร้อยละ 35.3 และ 29.4 ตามลำดับ)

2) ความคิดเห็นของอาจารย์

สาเหตุที่พบว่านักศึกษาลาออกกลางคันมากที่สุดคือ ทำงานหนัก ร้อยละ 80.3 รองลงมาคือ มีปัญหา มีความกดดันทำให้ไม่สบายใจกับเพื่อนที่พักร่วมกัน ร้อยละ 68.1 เรียนไม่ไหว ร้อยละ 61.7 ไปศึกษาต่อที่อื่น ร้อยละ 47.7 สภาพความเป็นอยู่ไม่สะดวกสบาย ร้อยละ 47.3 ช่วยผู้ปกครองทำงาน ร้อยละ 40.5 สุขภาพไม่ดี ร้อยละ 30.3

สาเหตุที่พบน้อยกว่าร้อยละ 10.0 ได้แก่ นักศึกษาติดยาเสพติด ไม่ชอบเรียนเกษตร ทำผิดกฎระเบียบของวิทยาลัย มีการฉ้อราษฎร์ ความประพฤติไม่เหมาะสม ไม่ตั้งใจเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมไม่ได้ ออกไปแต่งงาน ไม่มีเงินเป็นค่าใช้จ่าย มีปัญหาครอบครัว ไม่มีความอดทน หลักสูตรไม่เหมาะสม มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพเกษตร และออกไปหางานทำ

ผู้บริหารร้อยละ 21.2 มีความเห็นว่าชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการโครงการเกษตรเพื่อชีวิต โดยให้เหตุผลว่า สถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากชุมชน ชุมชนไม่เห็นความสำคัญ สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (1) และไม่ระบุคำตอบ ร้อยละ 6.1

4.2 อาจารย์ร้อยละ 45.3 มีความเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการโครงการเกษตรเพื่อชีวิต โดยมีกิจกรรมเรียงตามลำดับความถี่ ได้แก่ ส่งบุตร - หลานเข้าเรียน (22) รับซื้อผลผลิตการเกษตรของโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (15) ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ (13) ช่วยเหลือให้ใช้สถานประกอบการเพื่อให้ นักศึกษาฝึกงาน (11) เป็นวิทยากรพิเศษ (5) สนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ (4) ประชาชนได้รับความรู้ทางด้านการเกษตรจากวิทยาลัย และช่วยแนะแนวทาง ในการจัดทำโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (3) ช่วยพัฒนาสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน สวนหย่อม ลอกคู - คลอง ให้แก่หมู่บ้าน ในโครงการ (2) ให้การสนับสนุนโครงการ เป็นที่ปรึกษาให้แก่ครู - อาจารย์ใน วิทยาลัย และเป็นคณะกรรมการของวิทยาลัย (1)

อาจารย์ ร้อยละ 35.9 มีความเห็นว่าชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยจัดการเองทั้งหมด (14) ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้ (12) ไม่มีการประสานงานกับชุมชน (7) ชุมชนยังไม่ เข้าใจโครงการดี (3) สถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากชุมชน (1) และไม่ระบุคำตอบ ร้อยละ 18.8

5. ความพร้อมของโครงการ ฯ และชุมชน

5.1 สภาพความพร้อมของสถานศึกษา

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งแยกเป็นด้านการจัดการ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1) **ความคิดเห็นของผู้บริหาร** ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมในการดำเนินงานโครงการมากที่สุดคือ ด้านการจัดการ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร (ดูรายละเอียดในตารางที่ 7) ดังนี้

ระดับมาก ดังนี้

1.1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมด้านการจัดการใน

+ บ้านพัก ได้แก่

- ◇ ความเพียงพอของบ้านพักอาศัย (8 คน/หลัง)
($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.75)
- ◇ การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษาบ้านพัก
($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.59)
- ◇ การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย
($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.63)
- ◇ ระบบสาธารณูปโภค ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.81)

+ งานฟาร์ม ได้แก่

- ◇ การปฏิบัติจริงในการทำโครงการ
($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.68)
- ◇ การวิเคราะห์/วางแผนจัดทำโครงการ/กำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.61)
- ◇ ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ
($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.84)
- ◇ การได้ผลผลิตเพื่อการประกอบอาหาร
($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.74)
- ◇ การจัดประสบการณ์ในการบริหารและจัดการโครงการ ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.61)
- ◇ การเตรียมระบบน้ำ/แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.67)
- ◇ เครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.69)
- ◇ ห้องปฏิบัติงาน ห้องฝึกงานอาชีพ
($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.67)

✦ การยังชีพ ได้แก่

- ◇ อุปกรณ์เครื่องครัว ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.64)
- ◇ สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร
($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.74)

1.2) ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมด้านบุคลากร ดังนี้

1.2.1) สภาพที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

- ◇ ผู้ควบคุมโครงการ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.64)
- ◇ อาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.68)
- ◇ ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ
($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.65)
- ◇ บุคลากรที่จะดูแลการประกอบอาหารและโภชนาการ
($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.65)
- ◇ บุคลากรที่บริหารเงินกองทุน
($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.75)

1.2.2) สภาพที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่

- ◇ บุคลากรที่จะดูแลสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย
($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.80)
- ◇ บุคลากรที่บริหารงานโครงการ
($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.86)
- ◇ วิทยาการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้
($\bar{X} = 1.94$, S.D. = 0.75)

1.2.3) สภาพที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ได้แก่

- ◇ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานใน
โครงการ ($\bar{X} = 1.20$, S.D. = 0.41)

1.3) ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมด้านการจัดการ เรียนการสอน ดังนี้

1.3.1) สภาพที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

- ◇ การฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ
($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.57)
- ◇ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.50)
- ◇ การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิต
($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.68)
- ◇ การสอนขั้นบันได ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.63)
- ◇ การเตรียมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้
จากสภาพจริง (Authentic Approach)
($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.55)
- ◇ การเสริมสร้างประสบการณ์ กิจกรรมสหกรณ์
การเกษตร ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.69)
- ◇ การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน
การสอน ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.60)
- ◇ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ
สภาพของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.50)
- ◇ การสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.61)
- ◇ การสอนการใช้คอมพิวเตอร์
($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.71)
- ◇ การจัดประสบการณ์ระบบการผลิตในรูปแบบ
การรวมกลุ่ม ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.71)
- ◇ การอบรม/ประชุมเกี่ยวกับการเรียนการสอน
($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.62)

1.3.2) สภาพที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่

- ◇ การเสริมสร้างประสบการณ์ด้านการตลาด/การจำหน่าย ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.71)
- ◇ การบูรณาการเรียนวิชาพื้นฐาน ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.76)
- ◇ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการโครงการเกษตร ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.50)
- ◇ การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการสร้างผลผลิต ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.51)
- ◇ การใช้ระบบข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.44)
- ◇ การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเกษตรนอกสถานที่ ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 0.63)
- ◇ การประเมินศักยภาพของนักเรียนโดยใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio) ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.79)

2) ความคิดเห็นของอาจารย์ อาจารย์มีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมในการดำเนินงานโครงการมากที่สุดคือ ด้านการจัดการ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอน (ดูรายละเอียดในตารางที่ 8) ดังนี้

2.1 อาจารย์มีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมด้านการจัดการ ดังนี้

2.1.1) สภาพที่อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

+ บ้านพัก ได้แก่

- ◇ ความเพียงพอของบ้านพักอาศัย (8 คน/หลัง) ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.77)
- ◇ ระบบสาธารณูปโภค ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.70)

+ งานฟาร์ม ได้แก่

- ◇ การปฏิบัติจริงในการทำโครงการ
($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.69)
- ◇ ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ
($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.80)
- ◇ การวิเคราะห์/วางแผน/จัดทำโครงการ/กำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.68)

+ การยังชีพ ได้แก่

- ◇ อุปกรณ์เครื่องครัว ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.80)
- ◇ สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร
($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 0.83)

2.1.2) สภาพที่อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อยได้แก่

+ บ้านพัก ได้แก่

- ◇ การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษาบ้านพัก
($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.75)
- ◇ การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.74)

+ งานฟาร์ม ได้แก่

- ◇ การได้ผลผลิตเพื่อการประกอบอาหาร
($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.73)
- ◇ การเตรียมระบบน้ำ/แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.73)
- ◇ เครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
($\bar{X} = 2.34$, S.D. = 0.65)
- ◇ การจัดประสบการณ์ในการบริหารและจัดการโครงการ ($\bar{X} = 2.32$, S.D. = 0.64)

- ◇ ห้องปฏิบัติงาน ห้องฝึกงานอาชีพ
($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.64)

2.2) อาจารย์มีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมด้าน

บุคลากร ดังนี้

2.2.1) อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

- ◇ อาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.64)
- ◇ ผู้ควบคุมโครงการ ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.67)
- ◇ ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ
($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.69)

2.2.2) อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่

- ◇ บุคลากรที่ดูแลการประกอบอาหารและโภชนาการ
($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.71)
- ◇ บุคลากรที่บริหารโครงการ
($\bar{X} = 2.32$, S.D. = 0.65)
- ◇ บุคลากรที่บริหารเงินกองทุน
($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 0.66)
- ◇ บุคลากรที่จะดูแลสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย
($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.69)
- ◇ วิทยาการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้
($\bar{X} = 1.63$, S.D. = 0.67)

2.2.3) อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ได้แก่

- ◇ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานใน
โครงการ ($\bar{X} = 1.31$, S.D. = 0.55)

2.3) อาจารย์มีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมด้านการจัดการ

เรียนการสอน ดังนี้

2.3.1) อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

◇ การฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ

($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.64)

◇ การเตรียมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้
จากภาพจริง (Authentic Approach)

($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.65)

◇ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย

($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.70)

◇ การสอนขั้นรถยนต์ ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.74)

2.3.2) อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่

◇ การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิต

($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.67)

◇ การสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.67)

◇ การเสริมสร้างประสบการณ์กิจกรรมสหกรณ์

การเกษตร ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.69)

◇ การสอนการใช้คอมพิวเตอร์

($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.70)

◇ การบูรณาการเรียนวิชาพื้นฐาน

($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.63)

◇ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ

สภาพของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.20$, S.D. = 0.64)

◇ การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบ

การเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.18$, S.D. = 0.67)

◇ การจัดประสบการณ์ระบบการผลิตในรูปแบบ

การรวมกลุ่ม ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.71)

◇ การเสริมสร้างประสบการณ์ด้านการตลาด/การ

จำหน่าย ($\bar{X} = 2.06$, S.D. = 0.65)

◇ การประเมินศักยภาพของนักเรียนโดยใช้แฟ้ม

ผลงาน(Portfolio) ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.71)

- ◇ การอบรม/ประชุมเกี่ยวกับการเรียนการสอน
($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 0.64)
- ◇ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานโครงการเกษตร
($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.64)
- ◇ การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการสร้างผลผลิต
($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.64)
- ◇ การใช้ระบบข้อมูลข่าวสาร
($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.60)
- ◇ การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเกษตรนอกสถานที่
($\bar{X} = 1.76$, S.D. = 0.64)

3) **ความคิดเห็นของนักศึกษา** นักศึกษามีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมในการดำเนินงานโครงการมากที่สุดคือ ด้านการจัดการ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอน (ดูรายละเอียดในตารางที่ 8) ดังนี้

3.1) นักศึกษามีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมด้านการจัดการดังนี้

3.1.1) สภาพที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

✦ บ้านพัก ได้แก่

- ◇ ความเพียงพอของบ้านพักอาศัย (8 คน/หลัง)
($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.79)
- ◇ การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษาบ้านพัก
($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.73)
- ◇ การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบ
ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.78)

♦ งานฟาร์ม ได้แก่

◇ การปฏิบัติจริงในการทำโครงการ

($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.74)

◇ ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ

($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.73)

◇ การได้มผลิตเพื่อการประกอบอาหาร

($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.74)

♦ การยังชีพ ได้แก่

◇ สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร

($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.77)

◇ อุปกรณ์เครื่องครัว ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.77)

3.1.2) สภาพที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่

♦ บ้านพัก ได้แก่

◇ ระบบสาธารณูปโภค ($\bar{X} = 2.49$, S.D. = 0.73)

♦ งานฟาร์ม ได้แก่

◇ การเตรียมระบบน้ำ/แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.78)

◇ เครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ

($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.75)

◇ ห้องปฏิบัติงาน ห้องฝึกงานอาชีพ

($\bar{X} = 2.32$, S.D. = 0.73)

3.2) นักศึกษามีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมด้าน

บุคลากร ดังนี้

3.2.1) นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่

◇ อาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.70)

◇ ผู้ควบคุมโครงการ ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.69)

- ◇ การสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.78)
- ◇ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเกษตร
($\bar{X} = 2.34$, S.D. = 0.76)
- ◇ การสอนวิชาชีพเสริม ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 0.81)
- ◇ การสอนขั้นมัธยม ($\bar{X} = 2.19$, S.D. = 0.82)
- ◇ การศึกษาสูงงานเกี่ยวกับการเกษตรนอกสถานที่
($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.77)
- ◇ การสอนการใช้คอมพิวเตอร์
($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 0.85)

4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา (ดูรายละเอียดในตารางที่ 8) พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการจัดการ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอนเกือบทุกเรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงด้านบุคลากรเรื่องบุคคลที่ดูแลด้านการประกอบอาหารและโภชนาการ และด้านการจัดการเรียนการสอนเรื่องการสอนภาษาอังกฤษ การเสริมสร้างประสบการณ์ การผลิตที่มีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีรายละเอียดดังนี้

อาจารย์มีความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีสภาพความพร้อมมากกว่าความคิดเห็นของนักศึกษา ($P < .05$) คือ ด้านการจัดการ ได้แก่ บ้านพักเกี่ยวกับความเพียงพอของบ้านพักอาศัย และระบบสาธารณูปโภค งานฟาร์มเกี่ยวกับห้องปฏิบัติงาน ห้องฝึกงานอาชีพ การยังชีพเกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องครัว สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนขั้นมัธยมศึกษา การสอนการใช้คอมพิวเตอร์

นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีสภาพความพร้อมมากกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ ($P < .05$) คือ ด้านการจัดการ ได้แก่ บ้านพักในเรื่องการจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษาบ้านพัก การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย งานฟาร์มในเรื่อง ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ การ

ปฏิบัติจริงในการทำโครงการ เครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ การได้ผลผลิตเพื่อการประกอบอาหาร การเตรียมระบบน้ำ แหล่งน้ำการเกษตร **ด้านบุคลากร** เกี่ยวกับวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ อาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมโครงการ บุคลากรที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย บุคลากรที่ดูแลด้านการประกอบอาหารและโภชนาการ **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ได้แก่ การศึกษาสูงงานเกี่ยวกับการเกษตรนอกสถานที่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการโครงการเกษตร การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์กิจกรรมสหกรณ์การเกษตร วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การสอนวิชาชีพเสริมการฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิต และการสอนภาษาอังกฤษ

5.2 ความเหมาะสมของโครงการเกษตรเพื่อชีวิต และการจัดหลักสูตร ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ดูรายละเอียดในตารางที่ 9) ดังนี้

1) ความเหมาะสมของโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

1.1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.62) พิจารณาจากร้อยละได้ดังนี้

1.1.1) ผู้บริหารร้อยละ 51.5 มีความเห็นว่าโครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีความเหมาะสมดีและควรดำเนินการต่อไป โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ช่วยให้นักเรียนที่สนใจเกษตรและด้อยโอกาสได้เข้าเรียนฟรี (8) เกษตรกรได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีจนเกิดความเชื่อมั่นในอาชีพ (5) สนับสนุนนโยบายการศึกษา 12 ปี (4) เกษตรกรในอนาคตต้องมีความพร้อมทุกด้าน (2) ช่วยเพิ่มคุณภาพเกษตรกร (1)

1.1.2) ผู้บริหารร้อยละ 39.4 มีความเห็นว่าโครงการ ฯ ไม่ค่อยเหมาะสม ควรปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ คือ ควรคัดเลือกนักศึกษาที่มีความสนใจ

จริง (6) หลักสูตรเกษตรกรรมมี 2 แบบ คือ หลักสูตรปกติและหลักสูตรเกษตรเพื่อชีวิต (3) จำกัดจำนวนนักศึกษาให้น้อยลง (2) นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เต็มรูปแบบ รัฐรับรองมาตรฐานของผลผลิต มีระบบที่ครบวงจรในวิทยาลัย รัฐให้การสนับสนุน และให้ความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตร ควรเสียค่าเล่าเรียนบางส่วน จะได้เห็นคุณค่า จัดให้มีสถานประกอบการที่ดี พร้อมสำหรับฝึกนักศึกษา (1)

1.1.3) ผู้บริหารร้อยละ 6.1 มีความคิดเห็นว่าโครงการฯ ไม่เหมาะสมควรยกเลิกโครงการนี้โดยให้เหตุผล คือ รัฐบาลลงทุนมากแต่ผู้สนใจจริง ๆ มีน้อย โครงการเหมาะสมกับบางท้องถิ่นเท่านั้นและไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน (1)

1.2) ความคิดเห็นของอาจารย์

อาจารย์มีความคิดเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.64) พิจารณาจากร้อยละได้ดังนี้

1.2.1) อาจารย์ร้อยละ 35.3 มีความเห็นว่าโครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีความเหมาะสมดี และควรดำเนินการต่อไป โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ เป็นโครงการที่ให้โอกาสผู้ที่ด้อยโอกาสในการเรียน (135) นักศึกษาได้ความรู้และมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ (30) นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทำให้มีความชำนาญในด้านเกษตร (22) เปิดโอกาสให้บุตร - หลาน เกษตรกรได้เข้าเรียน (17) ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนเกษตรกร (15) เปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีความสนใจงานเกษตรเข้ามาเรียน (9) เน้นการอยู่ร่วมกัน การเสียสละ และความรับผิดชอบ (5) ช่วยยกระดับการศึกษาของประชาชน (4) เป็นโครงการที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น (3) นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียน (2) เป็นพื้นฐานให้นักศึกษาได้เรียนต่อ (1)

1.2.2) อาจารย์ร้อยละ 49.4 มีความเห็นว่าโครงการเกษตรเพื่อชีวิตไม่ค่อยเหมาะสม ควรปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ การพิจารณาคัดเลือกนักศึกษา ควรเลือกผู้สนใจเรียนเกษตรเท่านั้น (137) หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เรียนไม่ชัดเจน (64) จำนวนนักศึกษามากเกินไป (23) ให้นักศึกษาจ่ายค่าบำรุงการศึกษา (18) ขาดแคลนงบประมาณ

ในการทำโครงการ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ในการเรียนการสอน (17) เน้นการจัดการเรียนการสอนด้านทฤษฎีให้มากขึ้น (13) การบริหารงานของผู้บริหาร ควรมีนโยบายให้ชัดเจน (12) ให้นักศึกษาเลือกพักได้ตามความสมัครใจไม่ต้องบังคับให้พักในวิทยาลัย จัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (11) กฎระเบียบการควบคุมนักศึกษาควรเข้มงวดและจริงจัง (10) จัดบุคลากรในแต่ละสาขาให้เพียงพอ (9) เน้นคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน (8) การลงงานการปฏิบัติงานภาคสนามมากเกินไป (7) จัดหลักสูตรให้สามารถเรียนต่อให้สูงขึ้นได้ จัดสวัสดิการให้ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงนักศึกษาอย่างเหมาะสม (6) เน้นงานด้านวิชาการ และการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกัน (5) จัดอาคารสถานที่ฝึกปฏิบัติงานให้เพียงพอ (4) จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ การดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (3) จัดการเรียนการสอนเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงาน เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม จัดสอนวิชาชีพเสริม ปรับปรุงงานด้านวิชาการให้มีความพร้อม ให้มีวุฒิการศึกษาตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน ความเป็นอยู่ของนักศึกษาในโครงการ เพิ่มคุณภาพของผลผลิต (2) จัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ จัดเวลาลงปฏิบัติงานให้เหมาะสม มีการติดตามและประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง (1)

1.2.3) อาจารย์ร้อยละ 10.3 มีความคิดเห็นว่าโครงการไม่เหมาะสม ควรยกเลิกโครงการนี้ โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ สิ้นเปลืองงบประมาณ (16) นักศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร (11) นักศึกษาไม่ตั้งใจ ไม่สนใจเรียน ไม่อยากเรียนเกษตร (8) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน นักศึกษาเรียนฟรี จึงไม่เห็นคุณค่าของการเรียนการสอน (4) นักศึกษาขาดความรู้ด้านวิชาการ ลาออกกลางคันจำนวนมาก สาขาที่นักศึกษาจบไม่มีตลาดแรงงานรองรับ (3) เป็นแหล่งมั่วสุมยาเสพติด นักศึกษายังไม่มีวุฒิภาวะเท่าที่ควร (2) นักศึกษาเรียนหนักเกินไป นักศึกษาต้องการศึกษาต่อมากกว่าการประกอบอาชีพ ครู-อาจารย์มีภาระมากเกินไป การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (1)

1.3) ความคิดเห็นของนักศึกษา

นักศึกษามีความเห็นว่าการเกษตรเพื่อชีวิตมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.57) พิจารณาจากร้อยละได้ดังนี้

1.3.1) นักศึกษาร้อยละ 61.2 มีความคิดเห็นว่าการเกษตรเพื่อชีวิตเหมาะสมดี ควรดำเนินการต่อไป โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ทำให้นักศึกษาที่ยากจนได้มีโอกาสเรียนสูงขึ้น (306) ทำให้รู้จักแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต (283) เน้นการฝึกทักษะพื้นฐานและให้ความรู้แก่นักเรียน (248) นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนเพิ่มขึ้น (101) ไม่เสียค่าใช้จ่าย เรียนฟรี กินฟรี (95) ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ (61) มีประสบการณ์การทำงานระหว่างเรียน (56) สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ (38) ช่วยพัฒนาวิชาการ และทักษะการเกษตรให้เจริญก้าวหน้า (37) การเกษตรเป็นอาชีพหลักของประเทศ (35) ประเทศไทยมีพื้นที่ทำเกษตรอีกมาก (29) ได้ฝึกปฏิบัติงานจริง (22) ทำให้มีความอดทน (20) เข้ากับบุคคลสังคมปัจจุบัน (15) เป็นอาชีพอิสระ สุจริต ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (12) ฝึกให้มีความขยัน (11) จบแล้วมีอาชีพ (8) ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม (7) ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น (5) ฝึกให้ตรงเวลา (2) ฝึกให้เป็นผู้นำ (1)

1.3.2) นักศึกษาร้อยละ 21.3 มีความคิดเห็นว่าการเกษตรเพื่อชีวิตไม่ค่อยเหมาะสม ควรปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ลงงานเรียนหนักและเลิกศึกษาไป (103) เพิ่มเวลาในการเรียนทฤษฎีให้มาก และลดการปฏิบัติลงบ้าง (65) ปรับปรุงอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอ (56) เพิ่มเนื้อหา และการฝึกทักษะให้นักศึกษา (49) ปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ น้ำ ไฟ ฯลฯ (39) ปรับปรุงคุณภาพของอาหารให้ดี (35) ปรับปรุงด้านที่พักอาศัย (34) เพิ่มเทคนิควิธีการดำเนินงานในโครงการเกษตร เพิ่มวิชาพื้นฐานให้มากขึ้นปัจจุบันมีน้อยเกินไป (30) การดูแลเอาใจใส่ของอาจารย์ให้มากขึ้น (23) ที่พักอยู่ไกลจากฟาร์มหรือที่ลงงาน นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในโครงการ (18) เป็นการปฏิบัติงานจริง (14) ปรับปรุงการคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียน (10) ความพร้อมในการสอน ทัศนวิสัยของผู้บริหาร

และอาจารย์บางคนและเลยต่อหน้าที่ (9) ความสำเร็จคุณธรรมในการปกครอง (6) การปรับปรุงหลักสูตร เช่น เปิดสอนคอมพิวเตอร์ วิชาการภาษาอังกฤษ การหาตลาดการเกษตรให้มากขึ้น ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย (3) คนที่มีบ้านใกล้ไม่ควรรักในวิทยาลัย ความมีวินัย ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ศึกษางานนอกสถานที่บ้าง ไม่ให้มีสิ่งเสพติดในวิทยาลัย ปรับปรุงด้านชลประทาน (2) สภาพพื้นดินไม่เหมาะกับการเกษตร เพิ่มอาจารย์ผู้สอน มีกิจกรรมกีฬา (1)

1.3.3) นักศึกษาร้อยละ 4.3 มีความคิดเห็นว่าโครงการเกษตรเพื่อชีวิตไม่ค่อยเหมาะสม ควรยกเลิกโครงการ 4 นี้ โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ เรียนและทำงานหนักเกินไป (25) ลำบากและเหนื่อยมาก (18) สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐบาล (12) ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นักเรียนไม่มีความรู้เท่าที่ควร (9) ไม่มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค (7) งบประมาณไม่เพียงพอ (5) งานยากเกินไปสำหรับนักศึกษาบางคนจะทำได้ หลักสูตรไม่ทันสมัย (3) ควรมีวิชาให้เลือกมาก ๆ เช่น วิชาช่าง (2) คนรวยไม่มีโอกาสเข้ามาเรียน (1)

2) ความเหมาะสมของหลักสูตรเกษตรเพื่อชีวิต

อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการจัดหลักสูตรเกษตรเพื่อชีวิตเพียงหลักสูตรเดียวในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความเหมาะสมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.72) พิจารณาจากร้อยละได้ดังนี้

2.1) อาจารย์ร้อยละ 37.8 เห็นว่าเหมาะสมดี โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษามีความรู้ ความสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ (51) เป็นการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี (28) การบริหารงานไม่ซับซ้อน (13) เป็นการสอนที่เน้นการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพ (10) วิทยาลัยมีความพร้อมทุกด้าน (9) ค่าใช้จ่ายไม่เพิ่มขึ้นเพราะนักศึกษาเรียนฟรีอยู่แล้ว (5) หลักสูตรครอบคลุมเนื้อหาทุกแขนงวิชา นักศึกษามีความสนใจและตั้งใจในวิชาเกษตร นักศึกษามีความรับผิดชอบ นักศึกษามีความขยัน อดทน (4) เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น (3)

2.2) อาจารย์ร้อยละ 40.0 มีความเห็นว่าเป็นไม่ค่อยเหมาะสม โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ มีสาขาวิชาหรือรายวิชาให้นักศึกษาเลือกได้น้อย นักศึกษาไม่สามารถเลือกตามที่สนใจหรือถนัดได้ (70) เป็นหลักสูตรที่ใช้สอนอยู่ เป็นหลักสูตรที่นักศึกษาไม่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ (47) เนื้อหาหลักสูตรที่เรียนไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น (37) นักศึกษามีพื้นฐานต่างกันทั้งสภาพครอบครัวและความรู้ (30) การจัดการเรียนการสอนเน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี (28) นักศึกษาไม่ค่อยมีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพเท่าที่ควร (10) ขาดเครื่องมือและบุคลากรในสาขาวิชาต่างๆ (9) มีวิชาพื้นฐานให้ นักศึกษาเรียนน้อย (7) ไม่สามารถสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ (6) ชุมชนและท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจ (5) นักศึกษามีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพเกษตร (4)

2.3) อาจารย์ร้อยละ 15.5 มีความเห็นว่าเป็นไม่เหมาะสม โดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ (21) มีสาขาวิชาน้อย นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด (20) นักศึกษาไม่พร้อมที่จะเรียนวิชาชีพเกษตรเพียงอย่างเดียวควรมีวิชาชีพอย่างอื่นด้วย (5) หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้โครงการขาดความต่อเนื่อง ครูผู้สอนไม่มีทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน นักศึกษาไม่สนใจเรียนวิชาเกษตร วิชาพื้นฐานมีให้เรียนน้อยเกินไป (4) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น (3)

3) การจัดหลักสูตรระบบทวิภาคี

ความเหมาะสมของการจัดหลักสูตรระบบทวิภาคีเพียงหลักสูตรเดียวในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พบว่า

ผู้บริหาร ร้อยละ 36.4 มีความเห็นว่าการจัดหลักสูตรระบบทวิภาคีเพียงหลักสูตรเดียวมีความเหมาะสมดี โดยให้เหตุผล เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาได้ปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่วิชาการ (7) นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ทันที (2) นักศึกษามีความพอใจ เอกชนให้การสนับสนุนการเรียนการสอน ง่ายต่อการจัดการ จัดระบบการศึกษาได้ดีมีคุณภาพ (1)

ผู้บริหารร้อยละ 30.3 มีความเห็นว่าไม่ค่อยเหมาะสมโดยให้เหตุผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ฟาร์มทางงานเกษตรไม่มีความพร้อมเหมือนงานช่างอุตสาหกรรม สถานประกอบการมีน้อย นักศึกษาขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่สนองความต้องการของชุมชน (2) นักศึกษาและผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักสูตร ผู้ปกครองไม่ค่อยยอมรับหลักสูตร หลักสูตรไม่มีการปฏิบัติมากเกินไป นักศึกษามีวุฒิภาวะต่ำ นโยบายหลักสูตรไม่ชัดเจน ครูไม่เข้าใจ ไม่มีสถานที่ฝึกปฏิบัติในงานฟาร์มจริงๆ นักศึกษาไม่สนใจมาเรียน นักศึกษามีเจตคติไม่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม (1)

5.3 ความพร้อมในการเป็นวิทยาลัยชุมชน

ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเป็นวิทยาลัยชุมชนดังนี้

1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผู้บริหารร้อยละ 69.7 มีความเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมในการเป็นวิทยาลัยชุมชน โดยมีเหตุผลเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความพร้อมด้านบุคลากร (ร้อยละ 42.4) อุปกรณ์การเรียนการสอน (ร้อยละ 30.3) อาคารสถานที่ (ร้อยละ 18.9) สามารถสนองความต้องการของชุมชนได้ ครูพันธุ์ (ร้อยละ 15.2) เคยจัดการศึกษาวิทยาลัยชุมชนมาแล้ว (ร้อยละ 12.1) และน้อยกว่าร้อยละ 10.0 โดยเรียงตามลำดับความถี่ ได้แก่ สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลาย (2) ชุมชนสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนเพราะจบแล้วทำงานได้ง่าย (1)

ผู้บริหารร้อยละ 27.3 มีความเห็นว่าวิทยาลัยไม่มีความพร้อมที่จะเป็นวิทยาลัยชุมชน โดยมีเหตุผลเรียงตามลำดับความถี่ คือ ขาดบุคลากร (4) ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน งบประมาณมีน้อย (2) ประสิทธิภาพทางการผลิตงานฟาร์มยังไม่ค่อยดี (1)

2) ความคิดเห็นของอาจารย์

อาจารย์ร้อยละ 60.3 มีความเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมที่จะเป็นวิทยาลัยชุมชน โดยมีเหตุผลเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มี

บุคลากรที่มีความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ อยู่ในชุมชนเพียงพอ (ร้อยละ 22.8) มีความพร้อมด้านเครื่องมือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน (ร้อยละ 13.9) และน้อยกว่าร้อยละ 5.0 โดยเรียงตามลำดับความถี่ได้แก่ มีความพร้อมด้านอาคารและสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน (34) เคยเปิดเป็นวิทยาลัยชุมชนมาก่อน (26) วิทยาลัยเปิดสอนหลากหลายสาขาวิชาให้นักศึกษาเลือกเรียน (25) วิทยาลัยตั้งอยู่ใกล้ชุมชน (23) สามารถจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้ (21) เป็นแหล่งความรู้ข้อมูลด้านวิชาการให้กับประชาชน (7) มีบ้านพักและหอพักพร้อม (4) มีงบประมาณเพียงพอ ผู้บริหารให้ความสนใจโครงการ (3) ช่วยยกระดับการศึกษาของชุมชน (1)

อาจารย์ร้อยละ 31.5 มีความเห็นว่าไม่พร้อมโดยให้เหตุผลได้แก่ มีบุคลากรไม่เพียงพอ (ร้อยละ 13.9) ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อในการเรียนการสอน (ร้อยละ 83) และน้อยกว่าร้อยละ 5.0 โดยเรียงตามลำดับความถี่ได้แก่ มีงบประมาณไม่เพียงพอ การบริหารงานขาดระบบ นโยบายไม่ชัดเจน (18) อาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอ (17) ชุมชนยังไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษา วิทยาลัยอยู่ห่างไกลชุมชน (4) สาขาที่เปิดสอนไม่หลากหลาย ไม่มีสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ขาดแคลนสาขานุปโยค (3) หลักสูตรเปลี่ยนบ่อยขาดความต่อเนื่อง นักศึกษาในชุมชนมีน้อย (2) เคยเปิดเป็นวิทยาลัยชุมชนมาก่อน (1)

5.4 การสนองความต้องการของชุมชน

1) ผู้บริหาร ร้อยละ 69.7 มีความเห็นว่า โครงการเกษตรเพื่อชีวิตสนองความต้องการของชุมชนมากโดยให้เหตุผลคือ

◇ เป็นนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา และเพิ่มประสบการณ์ชีวิตให้นักเรียน (ร้อยละ 24.2)

◇ นักศึกษาจบแล้วออกไปประกอบอาชีพได้ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน (2)

◇ ลดปัญหาการว่างงาน ชุมชนมีพื้นที่เกษตรมาก แก้ปัญหาพื้นฐานของเยาวชน และเปลี่ยนความคิดของผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญในการเรียน (1)

2) ผู้บริหารร้อยละ 27.3 มีความเห็นว่าโครงการเกษตรเพื่อชีวิตสนองความต้องการของชุมชนน้อยโดยให้เหตุผลคือ

◇ ชุมชนไม่สนใจในอาชีพเกษตรกรรม (3)
◇ คุณภาพของนักศึกษาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ นักศึกษาไม่สนใจเรียน (2)

◇ ชุมชนต้องการเรียนวิชาชีพอื่น และให้โอกาสเลือกได้หลากหลาย นักศึกษาที่มาเรียนไม่ใช่คนจนจริง และผู้ปกครองไม่มีความมั่นใจในหลักสูตร (1)

6. การจัดการเรียนการสอน

6.1 แนวการจัดการเรียนการสอนของโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ดูรายละเอียดในตารางที่ 10)

1) การวางแผนจัดการเรียนการสอนพบว่า อาจารย์ ร้อยละ 62.7 ไม่มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และร้อยละ 35.6 มีการวางแผน ซึ่งอาจารย์ที่มีการวางแผน ร้อยละ 44.2 ได้จัดทำแผนการสอน และร้อยละ 24.4 จัดทำตารางเวลาเรียน ร้อยละ 11.7 จัดทำตารางเวลาเรียนและแผนการสอน นอกจากนี้ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำหลักสูตร จัดกิจกรรมกีฬา และการฝึกวิชาชีพ

2) วิธีการจัดการเรียนการสอนพบว่า อาจารย์ ร้อยละ 59.4 สอนเนื้อหาตามหลักสูตร ร้อยละ 58.2 สอนยืดหยุ่นตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน ร้อยละ 53.6 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อดูความสามารถที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาชีพได้จริงและนำมาสอนเด็ก ร้อยละ 50.9 เน้นการปฏิบัติมากกว่าการสอนเนื้อหา ร้อยละ 40.8 ใช้กระบวนการกลุ่มในโรงเรียนและการฝึกปฏิบัติ ร้อยละ 30.0 สอนเน้นกิจกรรมการสอน เพื่อให้เด็กเรียนรู้วิถีความเป็นจริง ร้อยละ 23.2 สอนเน้นแบบบูรณาการเพื่อให้มีเวลาทำกิจกรรมมากที่สุด และร้อยละ 7.0 เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอน

3) วิธีการวัดและประเมินผลพบว่า อาจารย์ร้อยละ 80.8 ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ร้อยละ 74.8 ใช้คะแนนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ร้อยละ 46.1 ดูจากผลผลิตที่นักศึกษาทำสำเร็จ ร้อยละ 44.4 ใช้คะแนนการสอบปลายปี ร้อยละ 43.5 สังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้ร่วมกิจกรรมในสังคมของนักศึกษา และร้อยละ 26.4 ใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio)

4) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน (58) การเรียนการสอนเน้นด้านทฤษฎี (30) มีการจัดทำโครงการ (12) ให้นักศึกษามีโอกาสฝึกงานนอกสถานที่ (11) พาไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพิ่มสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน (10) และให้แนวทางในการประกอบอาชีพ (1)

6.2 ความต้องการเรียนเพิ่มเติมของนักศึกษา

1) นักศึกษามีความต้องการเรียนเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1) นักศึกษาต้องการเรียนวิชาสามัญเพิ่มและเหตุผลที่ต้องการได้แก่

◇ คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 21.1 (659) มีเหตุผลคือ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ร้อยละ 10.51 น้อยกว่าร้อยละ 5.0 คือ ใช้ในการศึกษาต่อ (88) ใช้ในชีวิตประจำวัน (86) เพิ่มพูนความรู้ (74) ใช้ในอนาคต (37) เป็นเรื่องที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ (20) ทำรายงาน (3) คัดค้านวาททางธุรกิจ และการตลาด (1)

◇ พิมพ์ดีด ร้อยละ 6.5 (202) มีเหตุผลคือ ใช้ในการประกอบอาชีพ (90) ใช้ในชีวิตประจำวัน (30) ใช้ในการศึกษาต่อ (29) เพิ่มความรู้ (24) ใช้ในอนาคต (19) ใช้ทำรายงาน (2) และฝึกทักษะ (1)

◇ ภาษาอังกฤษ (138) มีเหตุผลคือ ใช้ในการศึกษาต่อ (36) ประกอบอาชีพ (29) นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (23) เพิ่มพูนความรู้ (16)

◇ การบัญชี (44) มีเหตุผลคือ นำไปประกอบอาชีพ (24) ใช้ในการศึกษาต่อ (6) คัดค้านวาททางการตลาด (4) ใช้ในชีวิตประจำวัน (2)

◇ พลศึกษาและพลานามัย (26) มีเหตุผลคือ เพื่อผ่อนคลายความเครียด (12) ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง (8) เสริมบุคลิกภาพ ออกกำลังกายได้ แข็งแรง (2)

◇ วิทยาศาสตร์ (25) มีเหตุผลคือ ใช้ในการศึกษาต่อ ใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปติดคำนวณได้ (4) เพิ่มพูนความรู้ (3) ประกอบอาชีพ (2)

◇ ภาษาต่างประเทศ (23) ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และภาษาฝรั่งเศส มีเหตุผลคือ เพื่อเพิ่มความรู้ (8) ประกอบอาชีพ ใช้ในชีวิตประจำวัน (4) ใช้ในการศึกษาต่อ (3) นำไปใช้ในอนาคต (2) ใช้ในธุรกิจ (1)

◇ ดนตรี (17) มีเหตุผลคือ เพื่อความเพลิดเพลิน และคลายเครียด (8) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (3) ประกอบอาชีพ ศึกษาต่อ ใช้ในอนาคต เพื่อจรรโลงจิตใจ (1)

◇ วิชาพื้นฐาน (15) มีเหตุผลคือ เพื่อใช้ในการศึกษาต่อ (2) เพิ่มพูนความรู้ (2)

◇ สังคมศึกษา (11) มีเหตุผลคือ เพื่อใช้ในการศึกษาต่อ (2) เพิ่มพูนความรู้ ทันเหตุการณ์ ปรับตัวเข้ากับสังคมได้

◇ ภาษาไทย (7) มีเหตุผลคือ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และศึกษาต่อ (3) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (2)

◇ ศิลปะ (6) มีเหตุผลคือ เพื่อผ่อนคลายความเครียด (2) ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (1)

◇ กฎหมาย (2) มีเหตุผลคือ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปใช้ในอนาคต (1)

◇ ฟิสิกส์ เคมี (2) มีเหตุผลคือ เพื่อใช้ในการศึกษาต่อ (2)

1.2) นักศึกษาที่ต้องการเรียนวิชาชีพเพิ่มมีดังนี้

◇ ฟิช ได้แก่ วิชาชีพการเกษตร (21) การขยายพันธุ์ไม้ (19) ช่างเกษตร (18) การปลูกพืชผัก (17) เครื่องทุนแรงงานฟาร์ม (8) การปฏิบัติงานฟาร์ม การจัดการผลผลิตทางการเกษตร ฟิศาาสตร์ (6) ธุรกิจการ

เกษตร (4) การเพาะเห็ด การจักสาน เทคนิคในการทำเกษตร (3) การพันสารเคมี (2)

◇ สัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ (22) การขยายพันธุ์สัตว์ (8) การประมง (7) สัตวบาล งานพยาบาลและดูแลรักษาสัตว์ (6) การเลี้ยงไก่ (2)

◇ การขับเคลื่อนยานพาหนะ ได้แก่ การขับรถ (217) ช่างยนต์ (67) การขับเครื่องบิน (3)

◇ อุตสาหกรรม ได้แก่ ช่างเชื่อม (6) อุตสาหกรรมโรงงาน (5)

◇ อื่น ๆ ได้แก่ วิชาชีพทั่วไป (55) ช่างไฟฟ้า (22) คหกรรมและการทำอาหาร (20) วิชาชีพเสริม (17) ช่างอิเล็กทรอนิกส์ (8) ช่างก่อสร้าง (7) ช่างโทรศัพท์ (5) ตัดเย็บเสื้อผ้า (4) การประชาสัมพันธ์โรงแรม (1)

เหตุผลที่ต้องการเรียนวิชาชีพดังกล่าวเพิ่ม คือ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ (268) ใช้ในชีวิตประจำวัน (160) เพิ่มพูนความรู้ (41) ใช้ในการศึกษาต่อ (26) นำไปใช้ในอนาคต (25) เพิ่มประสบการณ์และทักษะใหม่ ๆ (23) มีประสบการณ์จากสถานการณจริงในภาคสนาม (17) มีรายได้ (16) เป็นอาชีพเสริม (5) ทำธุรกิจการค้าได้ (2)

6.3 การปกครองหมู่บ้าน

อาจารย์และนักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเรื่องวิธีการปกครองหมู่บ้านในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ดังนี้

1) อาจารย์ร้อยละ 60.6 ระบุถึงวิธีการปกครองหมู่บ้าน โดยแบ่งเด็กเป็นกลุ่มๆ มีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ควบคุมดูแล มีการเลือกหัวหน้าภายในกลุ่ม หรือให้นักศึกษารุ่นพี่ช่วยดูแลรุ่นน้อง ร้อยละ 47.5 ระบุว่าผู้นำหมู่บ้านที่มาจาก การเลือกตั้ง และมีคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นนักศึกษา โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำ ควบคุม ดูแล ร้อยละ 8.3 ระบุว่าปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย โดยมีวิธีต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ เลือกตัวแทนโดยลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหัวหน้าหมู่บ้าน (19) ให้นักศึกษาจัดเป็นกลุ่ม ๆ แล้วลงคะแนนเสียงเลือกหัวหน้ากลุ่มภายในแต่ละกลุ่ม (6) ให้นักศึกษาทุกคนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน (2)

2) นักศึกษาร้อยละ 65.5 ระบุถึงวิธีการปกครองหมู่บ้าน โดยมีผู้นำหมู่บ้านที่มาจากการเลือกตั้ง มีคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นนักศึกษา และมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำ ควบคุม ดูแล ร้อยละ 23.3 ระบุว่าแบ่งเด็กเป็นกลุ่มโดยมีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ควบคุมดูแลความประพฤติ ช่วยเหลือ ร้อยละ 10.9 ระบุว่าปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย โดยมีวิธีการต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้แก่ มาจากการเลือกตั้ง (63) เลือกจากหัวหน้าหมู่บ้าน (32) ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น (18) คัดเลือกจากนักศึกษาเอง (15) มีครูพี่เลี้ยงคอยดูแล (9) เลือกตั้งโดยมีประชาชนมาเป็นผู้เลือก (8) นักศึกษาควบคุมกันเอง (8) ควบคุมกันเองโดยมีรุ่นพี่เป็นที่ปรึกษา (6) จัดเป็นระบบกลุ่มหรือระบบหมู่บ้าน เลือกตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน (5) และลูกบ้านเป็นผู้เสนอโครงการ (4)

6.4 ผลผลิตที่ได้มาจากโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตที่ได้จากโครงการเกษตรเพื่อชีวิตดังนี้ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 11)

1) ผู้บริหารมีความเห็นว่าผลผลิตที่ได้มาจากโครงการเกษตรเพื่อชีวิตได้นำมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

◇ นำมาประกอบอาหาร ร้อยละ 48.5 โดยที่ผลผลิตนี้มีปริมาณเพียงพอ ร้อยละ 45.5 และไม่เพียงพอ ร้อยละ 54.5 ในด้านคุณภาพ พบว่า มีคุณภาพ ร้อยละ 84.8 และไม่มีคุณภาพ ร้อยละ 6.1

◇ ร้อยละ 48.5 นำผลผลิตมาประกอบอาหารและนำมาขายหารายได้ให้นักศึกษา

◇ นำมาขายหารายได้ให้นักศึกษา ร้อยละ 3.0

ผลผลิตที่นำมาขายหารายได้ มีวิธีการแบ่งเงินปันผล เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ เก็บไว้เป็นเงินทุน หรือ กองทุน กู้ไรคืนให้นักศึกษา (ร้อยละ 39.4 หรือ 13) นำรายได้เข้ากองทุนเพื่อใช้หมุนเวียนดำเนินงานต่อไป (3) แบ่งกำไรให้นักศึกษาตามความสนใจ นำเงินไว้ใช้เพื่อประโยชน์การศึกษา (2) แบ่งผลกำไรเป็นภาคเรียน ให้นักศึกษาช่วยหุ้นและแบ่ง

เปอร์เซ็นต์ตามหุ้น จ่ายเป็นค่าแรงตาม วัน - เวลาที่ทำงานและจ่ายโบนัสสำหรับผู้รับผิดชอบงาน (1)

2) อาจารย์มีความเห็นว่า ผลผลิตที่ได้มาจากโครงการเกษตรเพื่อชีวิต นำมาใช้ประโยชน์ดังนี้

◇ นำมาประกอบอาหาร ร้อยละ 70.5 โดยที่ผลผลิตนี้มีปริมาณเพียงพอ ร้อยละ 35.1 และไม่เพียงพอ ร้อยละ 53.7 ในด้านคุณภาพพบว่า มีคุณภาพ ร้อยละ 66.4 และไม่มีคุณภาพ ร้อยละ 13.7

◇ ร้อยละ 19.1 นำผลผลิตมาประกอบอาหาร และนำมาขายหารายได้ให้นักศึกษา

◇ นำมาขายหารายได้ให้นักศึกษา ร้อยละ 6.8

ผลผลิตที่นำมาขายหารายได้ มีวิธีการแบ่งเงินปันผลเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ หักค่าใช้จ่ายต้นทุน ค่าไถ่เป็นของนักศึกษา (31) รายได้แบ่งเป็นสัดส่วนให้ผู้ควบคุมโครงการ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา (14) นำเงินกำไรเข้ากองทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมต่อไป (13) นำเงินไว้ใช้เพื่อประโยชน์การศึกษา และนำผลกำไรส่วนหนึ่งเข้าโครงการอาหาร (2)

3) นักศึกษามีความเห็นว่า ผลผลิตที่ได้จากโครงการเกษตรเพื่อชีวิตนำมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

◇ นำมาประกอบอาหาร ร้อยละ 59.7 โดยที่ผลผลิตมีปริมาณเพียงพอ ร้อยละ 52.6 และไม่เพียงพอ ร้อยละ 30.3 ในด้านคุณภาพ พบว่ามีคุณภาพ ร้อยละ 54.0 และไม่มีคุณภาพ ร้อยละ 17.9

◇ นำมาขายเป็นรายได้ของนักศึกษา ร้อยละ 7.9

◇ นำผลผลิตมาประกอบอาหาร และนำมาขายเป็นรายได้ให้นักศึกษาร้อยละ 26.6

6.5 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน

นักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอน เจตคติต่อการเรียน และครูพี่เลี้ยง (ดูรายละเอียดในตารางที่ 12) ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนของนักศึกษา

นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการจัดกิจกรรมการเรียนต่อไปนี้ในระดับมาก

- ◇ มีการฝึกปฏิบัติในระหว่างการเรียนการสอน
มีการเข้าร่วมและช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัย
($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.72) เท่ากัน
- ◇ มีการฝึกการเขียนรายงาน ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.74)
- ◇ มีความสนุกกับการเรียน ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.78)
- ◇ มีการฝึกการเขียนโครงการ ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 0.78)

นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีการจัดกิจกรรมการเรียนต่อไปนี้ในระดับน้อย

- ◇ มีบรรยากาศในการเรียน จูงใจให้นักศึกษาสนใจเรียน
($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.08)
- ◇ มีการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ
($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.76)
- ◇ มีการฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการเพิ่มผลผลิต
($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.74)
- ◇ มีการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ
($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.75)
- ◇ มีการปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยให้มีรายได้ระหว่างเรียน
($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.77)
- ◇ มีการฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องทุ่นแรงงานฟาร์ม
($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.79)

- ◇ มีโอกาสออกไปศึกษาดูงานนอกวิทยาลัย
($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.83)

2) การสอนของครู - อาจารย์

นักศึกษา มีความคิดเห็นว่าอาจารย์มีการจัดการสอนในระดับมาก
คือ เอาใจใส่ตรวจงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.69)

นักศึกษา มีความคิดเห็นว่าอาจารย์มีการจัดการสอนต่อไปใน
ระดับน้อย

- ◇ มีการใช้สื่อประกอบการสอน ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.78)
- ◇ เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาที่เรียนอ่อน
($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.77)
- ◇ มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาแนะนำ
($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.76)
- ◇ มีเทคโนโลยีทันสมัยมาช่วยในการเรียนการสอน
($\bar{X} = 2.23$, S.D. = 0.77)

3) เจตคติต่อการเรียน

นักศึกษา มีเจตคติต่อการเรียนต่อไปในระดับมาก

- ◇ มีความสุขสบายใจกับการอยู่ร่วมกันกับเพื่อน
($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.71)
- ◇ ได้รับความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.68)
- ◇ ได้รับความรู้ที่นำไปประกอบอาชีพได้
($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 0.72)
- ◇ มีความพึงพอใจกับการเลือกเรียนวิชาเกษตรกรรม
($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.76)
- ◇ มีความพึงพอใจกับผลการเรียน
($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.73)

- ◇ มีความพึงพอใจกับผลผลิตของโครงการ

$$(\bar{X} = 2.58, S.D. = 0.75)$$

4) ครูพี่เลี้ยง

นักศึกษามีความคิดเห็นว่าครูพี่เลี้ยงมีการจัดกิจกรรมต่อไปนี้

ในระดับมาก

- ◇ ปลุกฝังให้มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.99, S.D. = 0.70$)

- ◇ ปลุกฝังการตรงต่อเวลา ปลุกฝังให้มีความใฝ่รู้

$$(\bar{X} = 2.95, S.D. = 0.71)$$

- ◇ ปลุกฝังให้มีวินัย ($\bar{X} = 2.94, S.D. = 0.69$)

- ◇ ฝึกให้รู้จักพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 2.93, S.D. = 0.71$)

- ◇ มีการทำงานเป็นหมู่คณะ ($\bar{X} = 2.88, S.D. = 0.74$)

- ◇ ฝึกความมีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 2.81, S.D. = 0.74$)

- ◇ ให้คำปรึกษาในการดำรงชีวิตในสังคม

$$(\bar{X} = 2.76, S.D. = 0.77)$$

- ◇ พัฒนาด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 2.74, S.D. = 0.74$)

- ◇ พัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

$$(\bar{X} = 2.70, S.D. = 0.75)$$

- ◇ ตรวจบันทึกรายงานของนักศึกษา

$$(\bar{X} = 2.64, S.D. = 0.78)$$

- ◇ ช่วยแก้ปัญหาในการเรียน ($\bar{X} = 2.58, S.D. = 0.79$)

- ◇ มีการบันทึกความก้าวหน้าการพัฒนาของนักเรียน

$$(\bar{X} = 2.57, S.D. = 0.79)$$

5) กิจกรรมด้านสังคมของนักศึกษา

นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์มีการจัดกิจกรรมด้านสังคมของนักศึกษาต่อไปนี้ในระดับมาก

- ◇ ดูแลและทำความสะอาดหมู่บ้าน

$$(\bar{X} = 2.75, S.D. = 0.74)$$

- ◇ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน
($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.74)
- ◇ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.76)
- ◇ มีการจัดระบบการอยู่ร่วมกันในหมู่บ้าน
($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.76)
- ◇ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.79)

7. คุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา (ดูรายละเอียดในตารางที่ 13)

ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า นักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีคุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงออกในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในระดับมาก ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.59)

ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่านักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีคุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อไปนี้ในระดับน้อย

- ◇ มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 2.37$, S.D. = 0.64)
- ◇ มีความขยัน อดทน ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.67)
- ◇ อดออม และประหยัด ($\bar{X} = 2.18$, S.D. = 0.62)
- ◇ มีความพึงพอใจในงานที่ทำ ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเกษตร ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.61)
- ◇ มีทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.50)
- ◇ ตั้งใจเรียน ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.57)
- ◇ เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.58)
- ◇ ควบคุมตนเองได้ ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.57)
- ◇ มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.50)

- ◇ มีทักษะการคิด ($\bar{X} = 1.98$, S.D. = 0.51)
- ◇ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.53)
- ◇ มีทักษะการจัดการ ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.51)

เมื่อแยกตามกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะและพฤติกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก

- ◇ มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.57)
- ◇ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 0.56)
- ◇ มีความขยัน อดทน ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.62)

ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะและพฤติกรรมต่อไปนี้ในระดับน้อย

- ◇ อดออม และประหยัด ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.67)
- ◇ เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.57)
- ◇ มีทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.49)
- ◇ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเกษตร ($\bar{X} = 2.32$, S.D. = 0.48)
- ◇ ตั้งใจเรียน ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.47)
- ◇ มีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 0.46)
- ◇ ควบคุมตนเองได้ ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีความพึงพอใจในงานที่ทำ ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.44)
- ◇ มีทักษะการจัดการ ($\bar{X} = 2.19$, S.D. = 0.54)
- ◇ มีทักษะการคิด ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.45)
- ◇ มีทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.43)
- ◇ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 2.06$, S.D. = 0.51)
- ◇ มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.06$, S.D. = 0.50)

2) ความคิดเห็นของอาจารย์

อาจารย์มีความคิดเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะ และพฤติกรรม การเรียนที่แสดงออกในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในระดับมาก ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.59)

อาจารย์มีความคิดเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะและพฤติกรรม การเรียนต่อไปนี้ในระดับน้อย

- ◇ มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.64)
- ◇ มีความขยัน อดทน ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 0.67)
- ◇ อดออม และประหยัด ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.62)
- ◇ มีความพึงพอใจในงานที่ทำ ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.59)
- ◇ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเกษตร ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.61)
- ◇ มีทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.12$, S.D. = 0.50)
- ◇ ตั้งใจเรียน ($\bar{X} = 2.12$, S.D. = 0.57)
- ◇ เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.58)
- ◇ ควบคุมตนเองได้ ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.58)
- ◇ มีทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.50)
- ◇ มีทักษะการคิด ($\bar{X} = 1.98$, S.D. = 0.51)
- ◇ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.53)
- ◇ มีทักษะการจัดการ ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.51)

8. ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

8.1 เจตคติของนักศึกษาที่เข้าเรียนในโครงการ ฯ (ดูรายละเอียดใน ตารางที่ 14)

◇ นักศึกษาที่เข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต ร้อยละ 56.8 มี เจตคติที่ดีคือ ชอบเข้ามาเรียนในโครงการ เหตุผลที่ชอบเรียนเรียงตามลำดับร้อยละ

จากมากไปหาน้อย คือ มีโอกาสได้เรียนรู้สูงขึ้น ร้อยละ 71.6 ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ร้อยละ 65.1 มีอาชีพ ร้อยละ 46.8 มีรายได้ระหว่างเรียน ร้อยละ 45.1 มีเพื่อนมาก ร้อยละ 43.9 และได้ทำงานที่ชอบ ร้อยละ 38.0

เมื่อพิจารณา 3 อันดับแรกของเหตุผลที่นักศึกษาชอบพบว่า เหตุผลที่ชอบเป็นอันดับที่ 1 คือ มีโอกาสได้เรียนรู้สูงขึ้น (ร้อยละ 67.3) อันดับที่ 2 คือ มีรายได้ระหว่างเรียน (ร้อยละ 37.4) และอันดับที่ 3 คือ มีเพื่อนมาก (ร้อยละ 31.5)

◇ นักศึกษาร้อยละ 3.7 ไม่ชอบเรียน มีเหตุผลเรียงตามลำดับร้อยละ จากมากไปหาน้อย คือ งานหนัก ร้อยละ 73.0 ไม่ชอบงานเกษตร ร้อยละ 40.9 เรียนยาก ร้อยละ 24.3 รายได้น้อย ร้อยละ 20.0 และเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ ร้อยละ 10.4

เมื่อพิจารณา 3 อันดับแรกของเหตุผลที่นักศึกษาไม่ชอบพบว่า อันดับที่ 1 คือ งานหนัก (ร้อยละ 79.6) อันดับที่ 2 คือ ไม่ชอบงานเกษตร (ร้อยละ 56.0) และอันดับที่ 3 คือ รายได้น้อย (ร้อยละ 76.9)

◇ นักศึกษาไม่ระบุคำตอบ ร้อยละ 39.5

8.2 ความประทับใจในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ดูรายละเอียดในตารางที่ 15)

นักศึกษาประทับใจในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต คือ ได้ประสบการณ์ มีแนวทางประกอบอาชีพ (ร้อยละ 72.1) รองลงมาคือ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนและสนุก (ร้อยละ 58.5) ภูมิใจที่เห็นผลผลิตและได้เงิน (ร้อยละ 50.2) มีรายได้ (ร้อยละ 27.3) น้อยกว่าร้อยละ 5.0 คือ ได้ฝึกความอดทน อาจารย์สอนดี ใช้เวลา ได้คุ้มค่าเกิดประโยชน์ ฝึกความรับผิดชอบ นำไปประกอบอาชีพได้ เป็นอาชีพอิสระที่ดี

นักศึกษาน้อยกว่าร้อยละ 1.00 ไม่ประทับใจในโครงการโดยให้เหตุผล ได้แก่ เหนื่อยมากในการลงงาน ได้ความรู้น้อย ไม่มีเวลาเป็นของตนเอง

8.3 ความใฝ่ฝันของนักศึกษาหลังจบการศึกษา (ปวช.) (ดูรายละเอียดในตารางที่ 16)

นักศึกษาที่มีความไฝ่ฝันหลังจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้ว คือ ร้อยละ 83.0 ศึกษาต่อ รองลงมาคือ ร้อยละ 14.7 ทำการเกษตร ร้อยละ 11.8 ทำธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 6.1 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 2.3 อยู่บ้าน (ไม่ประกอบอาชีพใดเลย) นอกจากนี้ มีนักศึกษาที่ไฝ่ฝันที่จะรับราชการเรียนต่อ และทำงานไปด้วย และออกบวช

9. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ ฯ

ผู้บริหารวิทยาลัย 33 คน อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต 1,011 คน และนักศึกษาในโครงการ 3,129 คน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานโครงการมีปัญหาและอุปสรรค เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

9.1 ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีความเห็นว่า การดำเนินงานโครงการมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับด้านการบริหาร หลักสูตร วัสดุ-อุปกรณ์-ครุภัณฑ์ ดังนี้

1) ด้านการบริหาร

- ◇ งบประมาณมีไม่เพียงพอ (18 หรือร้อยละ 54.5)
- ◇ บุคลากรมีไม่เพียงพอ (9)
- ◇ การบริหารงานของผู้บริหารมีนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติไม่ชัดเจน การประสานงานกับหน่วยงานในระดับจังหวัดมีน้อย งบประมาณล่าช้า (7)
- ◇ นักศึกษาลาออกกลางคันมาก มีปัญหาด้านฐิสาว นักศึกษามีคุณภาพต่ำและมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน (5)
- ◇ ความพร้อมด้านสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ ได้แก่ น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้า โทรศัพท์ (4)
- ◇ รัฐบาลไม่ให้การสนับสนุน (3)

2) ด้านหลักสูตร

- ◇ หลักสูตรไม่ชัดเจน (4)

- ◇ หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป (1)
- 3) ด้านวัสดุ - อุปกรณ์ - ครุภัณฑ์
 - ◇ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ มีไม่เพียงพอ (4)

9.2 ความคิดเห็นของอาจารย์

อาจารย์มีความเห็นว่าการดำเนินงานโครงการมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับด้านการบริหาร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน วัสดุ-อุปกรณ์-ครุภัณฑ์ ดังนี้

1) ด้านการบริหาร

- ◇ งบประมาณมีไม่เพียงพอ (66)
- ◇ อาคาร - สถานที่เรียนไม่เพียงพอ (52)
- ◇ นโยบายการบริการและแนวทางในการปฏิบัติไม่ชัดเจน (23)
- ◇ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาร่วมสถาบันไม่ดี (19)
- ◇ งบประมาณล่าช้า (18)
- ◇ จำนวนนักศึกษามีมากเกินไป (15)
- ◇ นักศึกษาขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ความพร้อมด้านสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ ได้แก่ น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้า โทรศัพท์ (14)
- ◇ ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน (13)
- ◇ นักศึกษามีคุณภาพต่ำและมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน นักศึกษามีภูมิหลังของครอบครัว และมาจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ยากต่อการควบคุม (11)
- ◇ นักศึกษาเคยติดยาและเสพยาเสพติดมาก่อน บุคลากรมีไม่เพียงพอ (6)
- ◇ การเดินทางจากบ้านพักถึงงานฟาร์มไม่สะดวก ระยะทางไกล (5)
- ◇ สถานที่ปฏิบัติงานและสถานประกอบการมีจำกัด คุรุชาดขวัญ และกำลังใจ (4)
- ◇ รัฐบาลไม่ให้การสนับสนุน (3)

- ◇ อาจารย์สอนมากเกินไป (3)
- ◇ ระเบียบวินัยและการปกครองหย่อนไม่เข้มงวด (2)

2) ด้านหลักสูตร

- ◇ หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป หลักสูตรไม่ชัดเจน (60)
- ◇ เน้นภาคปฏิบัติงานมากเกินไป (11)
- ◇ ตลาดแรงงานมีน้อย (9)
- ◇ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงมีน้อย (3)
- ◇ เนื้อหาในหลักสูตรบางรายวิชาไม่เหมาะสมกับวิชาการเกษตร (2)

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน

- ◇ นักศึกษาไม่สนใจการเรียน (139 หรือร้อยละ 13.7)
- ◇ การปฏิบัติงานภาคสนามมีมากเกินไป (110 หรือร้อยละ 10.9)
- ◇ เวลาเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไม่เหมาะสมกับเวลา (12)
- ◇ นักศึกษาไม่ชอบการลงปฏิบัติงาน (15)

4) ด้านวัสดุ - อุปกรณ์ - ครุภัณฑ์

- ◇ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ มีไม่เพียงพอ (116 หรือร้อยละ 11.5)
- ◇ เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่เพียงพอ (16)

9.3 ความคิดเห็นของนักศึกษา

นักศึกษามีความเห็นว่าการดำเนินงานโครงการมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับด้านการบริหาร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และวัสดุ - อุปกรณ์ - ครุภัณฑ์ ดังนี้

1) ด้านการบริหาร

- ◇ การเดินทางจากบ้านพักถึงงานฟาร์มไม่สะดวก ระยะทางจากบ้านพักถึงงานฟาร์มไกล (144)
- ◇ ที่พักของนักศึกษาไม่ดี (60)
- ◇ บุคลากรมีไม่เพียงพอ (58)
- ◇ อาคาร - สถานที่เรียนไม่เพียงพอ (56)
- ◇ ความพร้อมด้านสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ ได้แก่ น้ำดื่ม

น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้า โทรศัพท์ (54)

- ◇ ระเบียบวินัยและการปกครองหย่อนไม่เข้มงวด นักศึกษาขาดแคลนทุนทรัพย์ (52)
- ◇ สถานที่ปฏิบัติงานและสถานประกอบการมีจำกัด ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาร่วมสถาบันไม่ดี(24)
- ◇ มีปัญหาด้านยาเสพติด (20)
- ◇ ปริมาณอาหารมีไม่เพียงพอ ครู-อาจารย์บางคนปฏิบัติงานไม่เต็มที่ นักศึกษาขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ (14)

2) ด้านหลักสูตร

- ◇ เน้นภาคปฏิบัติงานมากเกินไป (107)
- ◇ หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป วิชาพื้นฐานมีน้อยเกินไป (4)
- ◇ เนื้อหาในหลักสูตรบางรายวิชาไม่เหมาะสมกับวิชาการเกษตร (2)

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน

- ◇ อาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติไม่ดีต่อนักศึกษา (144)
- ◇ นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน (139)
- ◇ การปฏิบัติงานภาคสนามมีมากเกินไป (94)
- ◇ เรียนภาคทฤษฎีน้อยเกินไป (63)
- ◇ การเรียนทักษะวิชาชีพน้อย เช่น การขับรถ พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ (45)
- ◇ การจัดการเรียนการสอนอิสระเกินไปควรเข้มงวดมากกว่านี้ (42)
- ◇ เวลาเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไม่เหมาะสมกับเวลา (20)
- ◇ การเรียนการสอนหนักเกินไป (26)
- ◇ นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกเรียนในวิชาและโครงการที่ชอบและสนใจ (19)
- ◇ เวลาเรียนน้อย เรียนไม่ทัน (18)
- ◇ นักศึกษาไม่ชอบการลงปฏิบัติงาน (15)
- ◇ บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ (12)

- ◇ การฝึกปฏิบัติงานไม่สามารถนำไปใช้จริงได้ (9)
 - ◇ ก่อนการเรียนภาคปฏิบัติควรเรียนทฤษฎีเสริมที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับการเรียนในโครงการ ไม่มีอิสระบังคับมากเกินไป (8)
 - ◇ การปฏิบัติงานน้อยเกินไป (7)
 - ◇ การปฏิบัติงานไม่ตรงกับสาขาที่เรียน (3)
- 4) ด้านวัสดุ - อุปกรณ์ - ครุภัณฑ์
- ◇ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ มีไม่เพียงพอ (276)
 - ◇ เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่เพียงพอ (46)
 - ◇ อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ (13)
 - ◇ สื่อเผยแพร่ความรู้ไม่มี (7)
 - ◇ ห้องปฏิบัติการไม่มี เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการภาษา (2)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา : โครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและติดตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในด้านปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต และผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน และเพื่อรวบรวมวิธีการและแนวทางการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชากร คือ ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 33 คน อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต จำนวน 1,011 คน นักศึกษาในโครงการที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 3,129 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม 3 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่ามาตราส่วน 4 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.00 แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 แสดงว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์โครงการ การมาเรียนและลาออกของนักศึกษา ความพร้อมในการดำเนินงานโครงการ และการจัดการเรียนการสอน สำหรับคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการในการเรียน ความเหมาะสมของโครงการ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวนทั้งหมด 6,276 ฉบับ และได้รับตอบกลับมาจำนวน 4,349 ฉบับ (ร้อยละ 69.30) เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ 4,173 ฉบับ (ร้อยละ 66.49)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าตามปลายเปิดด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนค่าตามปลายปิดคำนวณหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t -test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่น่าสนใจ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 57.6) รองลงมาคือ 2 - 3 ปี (ร้อยละ 27.3) น้อยกว่า 1 ปี (ร้อยละ 9.1) และ 4 - 5 ปี (ร้อยละ 6.1)

2. อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

2.1 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 82.0) วิชาเอก ได้แก่ พืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ สัตวบาล ส่งเสริมการเกษตร และเกษตรศาสตร์ ผู้จบปริญญาโท (ร้อยละ 15.2) วิชาเอก ได้แก่ ส่งเสริมการเกษตร ศึกษาศาสตร์เกษตร และผู้จบปริญญาเอก มีร้อยละ 0.5

2.2 หน้าที่ที่รับผิดชอบในโครงการ ฯ ส่วนมากมีงานสอนมากที่สุด (ร้อยละ 75.0) รองลงมาเป็นครูพี่เลี้ยง (ร้อยละ 37.7) เป็นผู้ควบคุมโครงการ (ร้อยละ 25.0) งานโรงครัว (ร้อยละ 7.3)

3. นักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

3.1 นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี (ร้อยละ 80.8) ร้อยละ 59.0 เป็นชาย และร้อยละ 40.8 เป็นหญิง

3.2 โรงเรียนที่นักเรียนสำเร็จการศึกษาก่อนเข้ามาเรียนในโครงการ ฯ คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ร้อยละ 34.8) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรมสามัญศึกษา (ร้อยละ 31.4) โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (ร้อยละ 27.7)

3.3 ประสบการณ์ในการทำงานของนักเรียนก่อนเข้ามาเรียนในโครงการ ฯ พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาแล้วเรียนต่อ (ร้อยละ 80.3) เคยรับจ้าง (ร้อยละ 11.5) ได้แก่ งานก่อสร้าง รับจ้างทั่วไป ทำงานโรงงาน ทำงานช่าง เป็นต้น ไม่เคยประกอบอาชีพสำเร็จการศึกษาแล้วอยู่กับบ้าน (ร้อยละ 5.4) ทำธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 1.3)

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการ ฯ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในโครงการ ฯ

ผู้บริหารและอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจโครงการเกษตรเพื่อชีวิตในเรื่องความรู้ความเข้าใจนโยบาย และความรู้ความเข้าใจวิธีดำเนินงานในระดับน้อย สำหรับการประชาสัมพันธ์ในชุมชน ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก

2. การประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ พบว่า วิทยาลัยทุกแห่งประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนที่กำลังเรียนในโครงการขยายโอกาสทั่วประเทศมากที่สุด รองลงมาคือ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไป ศึกษาธิการจังหวัด/ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/ศึกษาธิการอำเภอ นายอำเภอ/กำนันผู้ใหญ่บ้าน

2.2 วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ

- ผู้บริหารทุกวิทยาลัยมีวิธีดำเนินการ คือ ให้อาจารย์เข้าไปแนะแนวในโรงเรียน ใช้แผ่นพับและแผ่นปลิว รองลงมาคือ ติดประกาศ ชี้แจงผู้ปกครอง แนะนำโดยผ่านครูแนะแนว และใช้โปสเตอร์

- อาจารย์มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ ชี้แจงผู้ปกครอง เข้าไปแนะแนวในโรงเรียน ใช้แผ่นพับและแผ่นปลิว แนะนำโดยผ่านครูแนะแนว และติดประกาศ

- นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับโครงการ ฯ คือ จากครูแนะแนวในโรงเรียน อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเข้าไปแนะแนวในโรงเรียน ติดประกาศ ผู้ปกครอง แผ่นพับและแผ่นปลิว

3. การมาเรียนและลาออกของนักศึกษา

3.1 การมาเรียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนปีการศึกษา 2539 และ 2540 ยังคงสภาพเป็นนักศึกษาอยู่ปัจจุบันมีร้อยละ 51.1 และร้อยละ 69.4 มีนักศึกษาออกกลางคัน ร้อยละ 48.9 และร้อยละ 30.6 ตามลำดับ

3.2 เหตุผลที่นักเรียนมาเข้าเรียนในโครงการ ฯ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ไม่ต้องเสียค่าเรียน (ร้อยละ 61.2) รองลงมาคือ มีวิชาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วประกอบอาชีพได้ (ร้อยละ 52.4) มีที่พักให้ฟรี (ร้อยละ 49.6)

1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

- ด้านการจัดการผู้บริหารมีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบ้านพักได้แก่ มีความเพียงพอของบ้านพักอาศัย การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษากัน้ำนพัก การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย ด้านงานฟาร์มได้แก่ การปฏิบัติจริงในการทำโครงการ ฯ การวิเคราะห์/วางแผน/จัดทำโครงการ/กำหนดเป้าหมาย ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ ด้านการยังชีพได้แก่ อุปกรณ์เครื่องครัว สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร

- ด้านบุคลากร ผู้บริหารมีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ผู้ควบคุมโครงการ ฯ อาจารย์ผู้สอน ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ มีความพร้อมในระดับน้อย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานในโครงการ ฯ วิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ และบุคลากรที่บริหารงานโครงการ ฯ

- ด้านการจัดการเรียนการสอนผู้บริหารมีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากได้แก่ การมีกวีชาชีพจากการปฏิบัติ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิต

2) ความคิดเห็นของอาจารย์

- ด้านการจัดการ อาจารย์มีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบ้านพักได้แก่ มีความเพียงพอของบ้านพักอาศัย และระบบสาธารณูปโภค ด้านงานฟาร์มได้แก่ การปฏิบัติจริงในการทำงานโครงการ ฯ ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ การวิเคราะห์/วางแผน/จัดทำโครงการฯ/กำหนดเป้าหมาย ด้านการยังชีพได้แก่ อุปกรณ์เครื่องครัว สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร มีความเห็นในระดับน้อย ด้านบ้านพัก ได้แก่ การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษากัน้ำนพัก

- ด้านบุคลากรอาจารย์มีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมโครงการ ฯ ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ มีความพร้อมในระดับน้อย

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานในโครงการ ๔ วิทยาการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ และบุคลากรที่จะดูแลด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย

- ด้านการจัดการเรียนการสอนอาจารย์มีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ การเตรียมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้จากสภาพจริง (Authentic Approach) การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย

3) ความคิดเห็นของนักศึกษา

- ด้านการจัดการนักศึกษามีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบ้านพักได้แก่ มีความเพียงพอของบ้านพักอาศัย การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษาบ้านพัก การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย ด้านงานฟาร์มได้แก่ การปฏิบัติจริงในการทำโครงการ ๔ ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ การได้ผลผลิตเพื่อการประกอบอาหาร ด้านการยังชีพได้แก่ สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร/อุปกรณ์เครื่องครัว

- ด้านบุคลากรนักศึกษามีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมโครงการ ๔ ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

- ด้านการจัดการเรียนการสอนนักศึกษามีความเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย มีความพร้อมในระดับน้อย ได้แก่ การสอนการใช้คอมพิวเตอร์ การศึกษาฐานเกี่ยวกับการเกษตรนอกสถานที่ การสอนขับรถยนต์

4) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการจัดการ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการเรียนการสอนในเกือบทุกเรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงด้านบุคลากรในเรื่องบุคคลที่ดูแลด้านการประกอบอาหารและโภชนาการ และด้าน

การจัดการเรียนการสอนเรื่องการสอนภาษาอังกฤษ การเสริมสร้างประสบการณ์ การผลิต ที่มีความเห็นความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ความเหมาะสมของหลักสูตรและโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

1) ความเหมาะสมของโครงการ พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า โครงการเกษตรเพื่อชีวิตมีความเหมาะสมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากร้อยละ พบว่า เหมาะสมดีและควรดำเนินการต่อไป ร้อยละ 51.5 และร้อยละ 35.5 ไม่ค่อยเหมาะสมและควรปรับปรุง ร้อยละ 39.4 และ 49.4 ไม่เหมาะสมควรยกเลิก ร้อยละ 6.1 และ 10.3 สำหรับนักศึกษามีความเห็นว่าการ ๔ มีความเหมาะสมในระดับมาก เหมาะสมดีควรดำเนินการต่อไป ร้อยละ 61.2 ไม่ค่อยเหมาะสมควรปรับปรุง ร้อยละ 21.30 และไม่ค่อยเหมาะสม ควรยกเลิกโครงการ ๔ ร้อยละ 4.30

2) ความเหมาะสมของหลักสูตรเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นว่า การจัดหลักสูตรการเกษตรเพื่อชีวิตเพียงหลักสูตรเดียวในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความเหมาะสมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากร้อยละ พบว่า เหมาะสมดี ร้อยละ 37.8 ไม่ค่อยเหมาะสม ร้อยละ 40.0 และเห็นว่า ไม่เหมาะสม ร้อยละ 15.5

3) การจัดหลักสูตรแบบทวิภาคี พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า การจัดหลักสูตรแบบทวิภาคีเพียงหลักสูตรเดียวมีความเหมาะสมดี ร้อยละ 36.4 และไม่ค่อยเหมาะสม ร้อยละ 30.3

5.3 ความพร้อมในการเป็นวิทยาลัยชุมชน พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยมีความพร้อมที่จะเป็นวิทยาลัยชุมชน (ร้อยละ 69.7 และ 60.3) ไม่มีความพร้อม (ร้อยละ 27.3 และ 31.5)

5.4 การสนองความต้องการของชุมชน พบว่า ผู้บริหารร้อยละ 69.7 มีความเห็นว่าการสนองความต้องการของชุมชนมาก และร้อยละ 27.3 สนองความต้องการของชุมชนน้อย

6. การจัดการเรียนการสอน

6.1 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโครงการเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า

- อาจารย์ร้อยละ 62.7 ไม่มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และร้อยละ 35.6 มีการวางแผนโดยมีการจัดทำแผนการสอน จัดทำตารางเวลาเรียน

- วิธีการจัดการเรียนการสอนพบว่า อาจารย์สอนเนื้อหาตามหลักสูตร (ร้อยละ 59.4) รองลงมาคือ ยึดหยุ่นตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน (ร้อยละ 58.2) วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อดูความสามารถที่จำเป็นต้องใช้ประกอบอาชีพได้จริงและนำมาสอนเด็ก (ร้อยละ 53.6)

- การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมการเรียน และการทำงานของนักศึกษา (ร้อยละ 80.8) รองลงมาคือ ใช้คะแนนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี (ร้อยละ 74.8) ดูจากผลผลิตที่นักศึกษาทำสำเร็จ (ร้อยละ 46.1)

- นักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนเน้นด้านทฤษฎี มีการจัดทำโครงการให้นักศึกษามีโอกาสฝึกงานนอกสถานที่

6.2 นักศึกษาต้องการเรียนเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ในวิชาสามัญ (659 - 44) ได้แก่ คอมพิวเตอร์ พิมพ์ดีด ภาษาอังกฤษ และการบัญชี ในวิชาชีพ ด้านพืช (21 - 17) ได้แก่ วิชาชีพการเกษตร การขยายพันธุ์ไม้ ช่างเกษตร และการปลูกพืชผัก ด้านสัตว์ (22 - 7) ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การขยายพันธุ์สัตว์ การประมง ด้านการขับเคลื่อนยานพาหนะ (217 - 67) ได้แก่ การขับรถ ช่างยนต์ ด้านอุตสาหกรรม (55 - 5) ได้แก่ ช่างเชื่อม อุตสาหกรรมโรงงาน

6.3 การปกครองหมู่บ้าน พบว่า อาจารย์กล่าวถึงวิธีการปกครองหมู่บ้านในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต คือ ได้แบ่งเด็กเป็นกลุ่มๆ มีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ควบคุมดูแล (ร้อยละ 60.6) มีผู้นำหมู่บ้านที่มาจากการเลือกตั้งและมีคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นนักศึกษา โดยมีครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ (ร้อยละ 47.5) แบบประชาธิปไตย (ร้อยละ 8.3) สำหรับนักศึกษาได้กล่าวถึงวิธีการปกครอง คือ มีผู้นำหมู่บ้านมาจากการเลือกตั้งและมีคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นนักศึกษา โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำควบคุมดูแล (ร้อยละ 65.5) แบ่งเด็กเป็นกลุ่มโดยมีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ควบคุมดูแลความประพฤติช่วยเหลือ (ร้อยละ 23.3) และแบบประชาธิปไตย (ร้อยละ 10.9)

6.4 ผลผลิตที่ได้มาจากโครงการเกษตรเพื่อชีวิตพบว่า ผู้บริหารวิทยาลัย และนักศึกษา มีความเห็นว่า ผลผลิตที่ได้มาจากโครงการ ฯ ได้นำมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่คือ นำมาประกอบอาหาร รองลงมาคือ นำมาประกอบอาหารและหารายได้ และนำมาหารายได้

6.5 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1) นักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก ได้แก่ มีการฝึกปฏิบัติในระหว่างการเรียนการสอน มีการเข้าร่วมและช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัย มีการฝึกการเขียนรายงาน และมีความสนุกกับการเรียน และในระดับน้อย ได้แก่ มีการปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยให้มีรายได้ระหว่างเรียน มีการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการและมีการฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มผลผลิต

2) นักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูอาจารย์ในระดับมาก ได้แก่ เอาใจใส่ตรวจงานอย่างสม่ำเสมอ และในระดับน้อย ได้แก่ มีเทคโนโลยีทันสมัยมาช่วยในการเรียนการสอน มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาแนะนำ และเอาใจใส่ดูแลนักศึกษาที่เรียนอ่อน

3) นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนในระดับมาก ได้แก่ มีความสุขสบายใจกับการอยู่ร่วมกันกับเพื่อน ได้รับความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และได้รับความรู้ที่นำไปประกอบอาชีพได้

4) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงในระดับมาก ได้แก่ ปลุกฝังให้มีความรับผิดชอบ ปลุกฝังการตรงต่อเวลา ปลุกฝังให้มีความใฝ่รู้ และปลุกฝังให้มีวินัย

5) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมด้านสังคมของนักศึกษาในระดับมาก ได้แก่ ดูแลและทำความสะอาดหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

7. คุณลักษณะและพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษา พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นว่านักศึกษาในโครงการ ฯ มีคุณลักษณะ และพฤติกรรมกรเรียนในระดับมาก ได้แก่ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และในระดับน้อย ได้แก่ ทักษะการจัดการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทักษะการคิด

8. ความคิดเห็นต่อโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

8.1 นักศึกษามีเจตคติต่อการเข้ามาเรียนในโครงการ ฯ คือ มีความชอบต่อการเข้ามาเรียนในโครงการ ฯ (ร้อยละ 56.8) โดยให้เหตุผลคือ มีโอกาสได้เรียนรู้สูงขึ้น ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน มีเพื่อนมาก และได้งานที่ชอบ เมื่อพิจารณา 3 อันดับแรก ของเหตุผลที่นักศึกษาระบุชอบเป็นอันดับที่ 1 คือ มีโอกาสเรียนสูงขึ้น อันดับที่ 2 คือ มีรายได้ระหว่างเรียน อันดับที่ 3 คือ มีเพื่อนมาก นักศึกษาที่ไม่ชอบ (ร้อยละ 3.7) โดยให้เหตุผลคือ งานหนัก ไม่ชอบงานเกษตร เรียนยาก รายได้น้อย และเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ เมื่อพิจารณาจัดอันดับ พบว่า อันดับที่ 1 คือ งานหนัก อันดับที่ 2 คือ ไม่ชอบงานเกษตร อันดับที่ 3 คือ รายได้น้อย

8.2 นักศึกษาประทับใจในโครงการ ฯ คือ ได้ประสบการณ์ และมีแนวทางประกอบอาชีพ (ร้อยละ 72.1) ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน และสนุก (ร้อยละ 58.5) ภูมิใจที่เห็นผลผลิต และได้เงิน (ร้อยละ 50.2)

8.3 นักศึกษามีความใฝ่ฝันหลังจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้ว คือ ศึกษาต่อ (ร้อยละ 83.0) ทำการเกษตร (ร้อยละ 14.7) ทำธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 11.8)

9. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ ฯ

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นว่า การดำเนินงานโครงการ ฯ มีปัญหาและอุปสรรคเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยมีดังนี้

9.1 ผู้บริหารมีความคิดเห็นในด้านการบริหาร ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรมีไม่เพียงพอ การบริหารงานของผู้บริหารมีนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติไม่ชัดเจน งบประมาณล่าช้า การประสานงานกับหน่วยงานในระดับจังหวัดมีน้อย ด้านหลักสูตรได้แก่ หลักสูตรไม่ชัดเจน หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ

9.2 อาจารย์มีความคิดเห็นด้านการบริหาร ได้แก่ งบประมาณมีไม่เพียงพอ อาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอ ผู้บริหารมีนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติไม่ชัดเจน ด้านหลักสูตรได้แก่ หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป หลักสูตรไม่ชัดเจน เน้นภาคปฏิบัติงานมากเกินไป ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ นักศึกษาไม่สนใจเรียน การปฏิบัติงานภาคสนามมากเกินไป นักศึกษาไม่ชอบการลงปฏิบัติงาน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่เพียงพอ

9.3 นักศึกษามีความคิดเห็นด้านการบริหาร ได้แก่ การเดินทางจากบ้านพักถึงงานฟาร์มไม่สะดวก ระยะทางจากบ้านพักถึงงานฟาร์มไกล ที่พักของนักศึกษาไม่ดี บุคลากรมีไม่เพียงพอ ด้านหลักสูตรได้แก่ เน้นภาคปฏิบัติงานมากเกินไป ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติไม่ดีต่อนักศึกษา นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน การปฏิบัติงานภาคสนามมากเกินไป ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีไม่เพียงพอ

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิต มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและการดำเนินงานในระดับน้อย อาจเป็นเพราะการดำเนินงานโครงการเป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการที่จะให้โอกาสแก่บุตรหลานเกษตรกรชาวชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้เรียนในระบบโรงเรียน 12 ปี อย่างไรก็ตามได้ผลว่าการประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ นั้นว่ามีการดำเนินงานได้ดี โดยพบว่าวิทยาลัยทุกแห่งมีการประชาสัมพันธ์โดยส่งอาจารย์เข้าไปแนะนำในโรงเรียนและวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีการประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป โดยการใช้แผ่นพับ แผ่นปลิว การที่มีการดำเนินงานดังกล่าวอาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการให้มีการรณรงค์การรับนักเรียนโครงการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 100,000 คน ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั้ง 45 แห่งทั่วประเทศ (กรมอาชีวศึกษา, 2540) ทำให้มีการประชาสัมพันธ์กันอย่างเร่งด่วนและหลายรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี (2540) พบว่านักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตจากครูแนะแนว จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และครูแนะแนวในโรงเรียนเดิม นอกจากนี้ในการรณรงค์ให้นักเรียนสมัครเข้าเรียนนั้น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทุกแห่งได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการเรียนต่อของบุตรหลานเกษตรกรและชาวชนบท โดยการจัดวันเปิดตลาดนัดผลิตผลการเกษตรแล้วเชิญชวนอาจารย์ใหญ่ ครูแนะแนว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนจัดกิจกรรมเชิญผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเข้าเยี่ยมชมโครงการฯ อีกด้วย

สาเหตุที่นักศึกษาเข้ามาเรียนในโครงการ ฯ ซึ่งพบว่า ช่วยให้ นักเรียนมีโอกาสได้เรียนสูงขึ้น ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน มีเพื่อนมาก และได้งานที่ชอบ สอดคล้องกับปราวณี อนุกุล (2534) ที่พบว่านักศึกษาเข้าโครงการ ฯ ด้วยความสมัครใจ และส่วนใหญ่ นักศึกษามีรายได้

ระหว่างเรียนซึ่งได้เดือนละ 100 - 500 บาท ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้ตนเองสามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวได้

สำหรับการมาเรียนของนักศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า นักศึกษาที่สมัครเข้ามาเรียนในโครงการส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าจะไม่ต้องเสียค่าเรียนสำเร็จแล้วมีวิชาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี (2540) ที่พบว่า นักศึกษาในโครงการมีความคาดหวังว่าหลังจบการศึกษาแล้ว ต้องการเรียนต่อและต้องการทำงาน ส่วนนักศึกษาที่ลาออกกลางคันพบว่า มีสาเหตุมาจากทำงานหนัก ไม่สู้งาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่ได้มีเจตคติที่ดีต่อการเข้ามาเรียน อีกทั้งการเข้ามาเรียนในโครงการนี้ของนักศึกษา เป็นการเรียนที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเล่าเรียน ค่าที่พักอาศัย แม้แต่ค่าอาหาร จึงทำให้ไม่เห็นคุณค่าของค่าใช้จ่ายที่รัฐจะต้องสูญเสียในการจัดการศึกษา

การจัดหลักสูตรเกษตรกรรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีให้มีหลักสูตรเพื่อชีวิตเพียงหลักสูตรเดียวนั้น มีอาจารย์ที่เห็นว่าไม่เหมาะสมและเหมาะสมใกล้เคียงกันกล่าวคือ อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ร้อยละ 40.0 มีความเห็นว่าจะไม่เหมาะสม เพราะมีสาขาให้นักศึกษาเลือกเรียนได้น้อย ไม่สามารถเลือกตามที่ตนถนัดและสนใจได้ และร้อยละ 37.8 มีความเห็นว่าจะเหมาะสมดี เพราะนักศึกษามีความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์สอบถามอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรเพื่อชีวิตที่จะให้เปิดสอนหลักสูตรเกษตรเพื่อชีวิตเพียงหลักสูตรเดียว ได้ข้อมูลยืนยันว่าจะทำให้เด็กที่มีความพร้อม มีฐานะดีและความสนใจด้านการเกษตรไม่มีโอกาสได้เรียนทั้งที่เป็นอาชีพอิสระและน่าสนใจที่สามารถยึดเป็นอาชีพได้ ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขของการเข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตนั้นให้เฉพาะนักเรียนที่ยากจน โดยผู้ปกครองต้องมีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาท ต่อปี

การจัดการเรียนการสอนของโครงการ พบว่า นักเรียนมีความต้องการเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พิมพ์ดีด ภาษาอังกฤษ การบัญชี พลศึกษาและพลานามัย จากความสนใจที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมนี้เป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่า

นักศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งอาจนำมาใช้ในการพัฒนางานเกษตรได้ ดังนั้นหากวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนสนองความต้องการของนักศึกษาได้จะเป็นการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ใช้ระบบข้อมูลข่าวสารจากเทคโนโลยีในการตัดสินใจด้านการผลิต การจัดจำหน่ายโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดการ สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นคือ การศึกษาจะสามารถสร้างเกษตรกรที่มีความสามารถในการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักศึกษาทุกคนที่เข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตนั้นต้องพักในวิทยาลัย โดยมีความเป็นอยู่ในลักษณะหมู่บ้าน มีผู้นำหมู่บ้านซึ่งมาจากการเลือกตั้ง และมีคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นนักศึกษาโดยมีครูพี่เลี้ยงคอยควบคุมดูแล ความเป็นอยู่ดังกล่าวเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคม มีการปลูกฝังแนวปฏิบัติด้านการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยให้กับนักศึกษาเพื่อให้ได้คุ้นเคยกับระบบและสามารถนำชีวิตความเป็นอยู่ในวิทยาลัยมาใช้กับความเป็นอยู่ในสังคมจริงได้อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ:

1. การจัดการศึกษาในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต เป็นการปฏิบัติและมีวิชาชีพเสริม กรมอาชีวศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้บริหาร ครู - อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร และประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าศึกษาในโครงการนี้

2. การรับนักศึกษาเข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตควรมีวิธีการคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาที่สนใจและรักอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้น เพื่อจะช่วยลดจำนวนนักศึกษาที่ลาออกกลางคัน

3. การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นถึงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่จะให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ มีทักษะในด้านการคิด การจัดการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์

4. การจัดการเรียนการสอนควรจัดหลักสูตรให้หลากหลาย ให้นักศึกษามีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ชอบ และถนัด มีการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการที่มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศและจูงใจให้นักศึกษาสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ และองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้มีความรู้ความสามารถ และเจ้าของกิจการที่จะช่วยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

5. ควรให้นักศึกษามีโอกาสได้เลือกเรียนวิชาสามัญตามความสนใจของแต่ละบุคคล อีกทั้งให้นักศึกษามีความสุขกับการมีชีวิตรูปแบบเกษตรกรในระหว่างเรียน โดยการทำงานไม่หนักมากเกินไป และจัดสถานที่งานฟาร์มให้อยู่ไม่ไกลจากที่พักมากนัก

บรรณานุกรม

- กาญจน์ หงษ์มณี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นปวช. 1 โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครพนม. วิทยาลัยเกษตรเทคโนโลยีนครพนม, 2540.
- เกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี, วิทยาลัย. การประเมินโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี. ฝ่ายประเมินผลโครงการเกษตรเพื่อชีวิต วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี, 2540.
- ปราณี อนุกุล. ผลการดำเนินงานตามโครงการให้นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคเหนือ เขต 8. วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง, 2534.
- วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา 5, ศูนย์. คู่มือการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาเกษตรกรรม. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ : วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน, 2538.
- วิชาการ, กรม. สภาพความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- วิรัตน์ อมรชัยกิจ. การดำเนินงานและปัญหาของโครงการอาชีวศึกษา เพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบทของวิทยาลัยเกษตรกรรม. ปริญญาโทระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- วิไลลักษณ์ บุญมาก และคณะ. ความคาดหวังของนักเรียนรุ่นที่ 16 โรงเรียนสารพัดช่างพิจิตร เกี่ยวกับประโยชน์จากการเรียนวิชาชีพ. โรงเรียนสารพัดช่างพิจิตร, 2533.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2538 (เพิ่มเติม 2541) ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรและเทคโนโลยี. กรมอาชีวศึกษา, 2541.

อาชีวศึกษา, กรม. เกษตรเพื่อชีวิต. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา, 2540.

_____. ปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต การศึกษาสำหรับอนาคตบุตรหลาน เกษตรกรและชาวชนบท. กรมอาชีวศึกษา, 2540.

_____. ยุทธศาสตร์กิจวิฤต เรียนเกษตรเพื่อชีวิตช่วยผู้ประกอบการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา, 2540.

_____. การรณรงค์รับนักเรียนโครงการปฏิรูปการศึกษา "เกษตรเพื่อชีวิต" ปีการศึกษา 2540. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา, 2540.

อาชีวศึกษา, กรม กองวิทยาลัยเกษตรกรรม. คู่มือการดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษา เกษตรเพื่อชีวิตปีการศึกษา 2540. กรมอาชีวศึกษา, 2540.

_____. นโยบายเร่งด่วนโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตปีการศึกษา 2540. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา, 2540.

המפלגות

ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจโครงการเกษตรเพื่อชีวิตของผู้บริหารและอาจารย์

รายการ	ผู้บริหาร (N = 33)		อาจารย์ (N = 1,011)		รวม (N = 1,044)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ความรู้ความเข้าใจในนโยบาย	2.48	0.71	2.22	0.56	2.24	0.57
2. ความรู้ความเข้าใจในวิธีดำเนินงาน	2.76	0.56	2.14	0.55	2.16	0.56
3. การประชาสัมพันธ์ในชุมชน	2.82	0.53	-	-	2.82	0.53

ตารางที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรเพื่อชีวิต

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (N = 33)	ร้อยละ
1. นักเรียนที่กำลังเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทั่วประเทศ	33	100.0
2. ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไป	32	97.0
3. ศึกษาธิการจังหวัด / ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	31	93.9
4. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ / ศึกษาธิการอำเภอ	31	93.9
5. นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	30	90.9
6. เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด สหกรณ์จังหวัด ปฏิรูปที่ดินจังหวัด	24	72.7
7. กลุ่มเกษตรกร / สหกรณ์การเกษตร	18	54.5
8. นายกเหล่ากาชาด	4	12.1
9. ผู้ว่าราชการจังหวัด	18	54.5

ตารางที่ 3 วิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการเกษตรเพื่อชีวิตและการเรียนรู้ของ
นักศึกษา

วิธีการ	ผู้บริหาร (N = 33)		อาจารย์ (N = 1,011)		นักศึกษา (N=3,129)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เข้าไปแนะนำในโรงเรียน	33	100.0	297	29.4	1,189	8.0
2. แนะนำโดยผ่านครูแนะนำ	27	81.8	167	16.5	1,718	54.9
3. ใช้แผ่นพับและแผ่นปลิว	33	100.0	195	19.3	367	11.7
4. ติดประกาศ	32	7.0	146	14.4	594	19.0
5. ใช้โปสเตอร์	26	78.8	91	9.0	127	4.1
6. วีดิทัศน์	21	63.6	63	6.2	49	1.6
7. ชี้แจงผู้ปกครอง	27	81.8	539	53.3	538	17.2
8. ลงสปอร์ดโฆษณา/วิทยุ/ โทรทัศน์	21	63.6	39	3.9	180	5.8
9. จัดกิจกรรมเชิญชวน/ รณรงค์ ให้เข้าร่วมโครงการ ในสถานศึกษา	20	60.6	132	13.1	142	4.5

ตารางที่ 4 เหตุผลที่นักศึกษาเข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

รายการ	จำนวน (N = 3,129)	ร้อยละ
1. ไม่ต้องเสียค่าเรียน	1,915	61.2
2. มีที่พักให้ฟรี	1,553	49.6
3. ชอบงานเกษตร	1,054	33.7
4. มาเรียนตามเพื่อน	272	8.7
5. ผู้ปกครองให้มาเรียน	549	17.5
6. มีคุณภาพชีวิตที่ดี	531	17.0
7. มีความรู้	1,007	32.2
8. ได้เรียนขับรถ	494	15.8
9. ได้เรียนคอมพิวเตอร์	536	17.1
10. ได้เรียนภาษาอังกฤษ	376	12.0
11. มีการประชาสัมพันธ์ดี	244	7.8
12. มีวิชาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วประกอบอาชีพได้	1,639	52.4
13. มองเห็นอนาคตที่ดี	688	22.0
14. ได้เข้าเรียนในระบบโรงเรียนครบ 12 ปี	127	4.1

ตารางที่ 5 สาเหตุการลาออกจากโครงการเกษตรเพื่อชีวิตของนักศึกษา

รายการ	ผู้บริหาร					อาจารย์					นักศึกษา				
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละของกลุ่ม			จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละของกลุ่ม			จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละของกลุ่ม		
			ผู้ระบุอันดับที่					ผู้ระบุอันดับที่					ผู้ระบุอันดับที่		
			1	2	3			1	2	3			1	2	3
1. เรียนไม่ไหว	10	57.6	29.4	35.3	29.4	624	61.7	25.9	34.2	19.7	1,001	60.6	42.3	31.8	18.9
2. ทำงานหนัก	17	51.5	57.1	28.6	7.1	912	69.3	53.1	28.1	12.4	2,144	68.5	47.5	11.4	13.2
3. สุขภาพไม่ดี	9	27.3	-	16.7	16.7	306	30.3	2.6	5.7	12.0	817	26.0	10.6	13.3	22.7
4. สภาพความเป็นอยู่ไม่เหมาะสม	8	27.3	14.3	-	14.3	478	47.3	12.0	19.1	25.7	1,219	40.6	13.3	13.0	29.4
5. มีปัญหาอื่นที่มีผลต่อการมาเรียน	14	42.4	-	20.0	20.0	688	68.1	17.2	25.3	29.0	1,710	54.5	25.2	23.3	25.8
6. ขาดอุปกรณ์การทำงาน	21	63.6	7.1	14.3	28.6	409	40.5	0.8	10.8	15.2	1,817	32.3	11.3	17.0	22.3
7. ไม่มีความตั้งใจ	23	69.7	23.5	23.5	23.5	467	47.7	10.5	9.8	15.2	1,242	39.7	11.3	12.9	25.1

ตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

การมีส่วนร่วมของชุมชน	ผู้บริหาร		อาจารย์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มีส่วนร่วม	7	21.2	458	45.3
2. มีส่วนร่วม	24	72.7	363	35.9
3. ไม่ตอบ	2	6.1	190	18.8

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

สภาพความพร้อมของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ลำดับที่
1. ด้านการจัดการ	2.91	0.40	-
1.1 บ้านพัก			
- ความเพียงพอของบ้านพักอาศัย (8 คน / หลัง)	3.39	0.75	1
- การจัดระบบการเอาใจใส่ดูแลรักษาบ้านพัก	2.97	0.59	2
- ระบบสาธารณูปโภค	2.82	0.81	4
- การจัดระบบการปกครองหมู่บ้านแบบประชาธิปไตย	2.91	0.63	3
1.2 งานฟาร์ม			
- การวิเคราะห์วางแผน/จัดทำโครงการ/กำหนดงบประมาณ	2.94	0.61	2
- ที่ดินจัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ	2.91	0.84	3
- เครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	2.67	0.69	7
- ห้องปฏิบัติงาน ห้องฝึกงานอาชีพ	2.52	0.67	8
- การปฏิบัติงานจริงในการทำโครงการ	3.03	0.68	1
- การได้ผลผลิตเพื่อการประกอบอาหาร	2.81	0.74	4
- การจัดประสบการณ์ในการบริหารและจัดการโครงการ	2.76	0.61	5
- การเตรียมระบบน้ำ/แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	2.73	0.67	6
1.3 การยังชีพ			
- อุปกรณ์เครื่องครัว	3.18	0.64	1
- สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร	3.03	0.74	2

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

สภาพความพร้อม	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
2. ด้านบุคลากร	2.47	0.41	-
1. อาจารย์ผู้สอน	2.97	0.68	2
2. ผู้ควบคุมโครงการ	2.97	0.64	1
3. ครูที่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ	2.88	0.65	3
4. บุคลากรที่จะดูแลด้านการประกอบอาหารและโภชนาการ	2.67	0.65	4
5. บุคลากรที่จะดูแลด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย	2.48	0.60	6
6. ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานในโครงการ	1.20	0.41	9
7. บุคลากรที่บริหารงานโครงการ	2.31	0.86	7
8. บุคลากรที่บริหารเงินกองทุน	2.66	0.75	5
9. วิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้	1.94	0.75	8
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	2.58	0.33	-
1. การเตรียมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้จากสภาพจริง (authentic approach)	2.88	0.55	5
2. การประเมินศักยภาพของนักเรียนโดยใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio)	2.00	0.79	19
3. การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	2.64	0.60	7
4. การอบรมประชุมเกี่ยวกับการเรียนการสอน	2.55	0.62	12
5. การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเกษตรนอกสถานที่	2.09	0.63	18
6. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเกษตร	2.42	0.50	15
7. วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	2.58	0.50	11

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

สภาพความพร้อม	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
8. การบูรณาการการเรียนวิชาพื้นฐาน	2.48	0.76	14
9. การฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ	3.15	0.57	1
10. การสอนขั้นรถยนต์	2.91	0.63	4
11. การสอนภาษาอังกฤษ	2.58	0.61	9
12. การสอนการใช้คอมพิวเตอร์	2.58	0.71	10
13. การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย	3.00	0.50	2
14. การเสริมสร้างประสบการณ์กิจกรรมสหกรณ์การเกษตร	2.67	0.69	6
15. การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิต	2.97	0.68	3
16. การเสริมสร้างประสบการณ์ด้านการตลาด/การจำหน่าย	2.48	0.71	13
17. การใช้ระบบข้อมูลข่าวสาร	2.24	0.44	17
18. การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสร้างผลผลิต	2.25	0.51	16
19. การจัดประสบการณ์ระบบการผลิตในรูปการรวมกลุ่ม	2.58	0.71	8

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในเรื่องสภาพ
ความพร้อมของสถานศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

สภาพความพร้อมของสถานศึกษา	อาจารย์ N = 1,011		นักศึกษา N = 3,129		t-test
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1.3 การยังชีพ					
- อุปกรณ์เครื่องครัว	2.75	0.80	2.50	0.77	8.10 *
- สถานที่ประกอบอาหาร/โรงอาหาร	2.72	0.83	2.61	0.77	3.48 *
2. ด้านบุคลากร	2.24	0.43	2.53	0.53	
1. อาจารย์ผู้สอน	2.84	0.64	2.94	0.70	-3.65 *
2. ผู้ควบคุมโครงการ	2.69	0.67	2.76	0.69	-3.13 *
3. ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ	2.63	0.69	2.74	0.77	-3.78 *
4. บุคลากรที่ดูแลด้านการประกอบอาหาร และโภชนาการ	2.35	0.71	2.39	0.75	-1.77 *
5. บุคลากรที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย	2.16	0.69	2.22	0.76	-2.31 *
6. ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามา ปฏิบัติงานในโครงการ	1.31	0.55	-	-	
7. บุคลากรที่บริหารงานโครงการ	2.32	0.65	-	-	
8. บุคลากรที่บริหารเงินกองทุน	2.29	0.66	-	-	
9. วิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ ความรู้	1.63	0.67	2.13	0.78	-18.10 *

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในเรื่องสภาพ
ความพร้อมของสถานศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

สภาพความพร้อมของสถานศึกษา	อาจารย์ N = 1,011		นักศึกษา N = 3,129		t-test
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	2.23	0.43	2.36	0.48	
1. การเตรียมการเรียนการสอนให้เกิด การเรียนรู้จากสภาพจริง (authentic approach)	2.60	0.65	-	-	
2. การประเมินศักยภาพของนักเรียนโดย ใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio)	2.04	0.71	-	-	
3. การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน	2.18	0.67	2.47	0.72	-11.70 *
4. การอบรม/ประชุมเกี่ยวกับการเรียน การสอน	2.03	0.64	-	-	
5. การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเกษตรนอก สถานที่	1.76	0.64	2.10	0.77	-13.73 *
6. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการงานโครงการ เกษตร	2.01	0.64	2.34	0.76	-13.36 *
7. วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม กับสภาพของท้องถิ่น	2.20	0.64	2.40	0.73	-8.35 *
8. การบูรณาการเรียนวิชาพื้นฐาน	2.22	0.63	-	-	
9. การฝึกวิชาชีพจากการปฏิบัติ	2.70	0.64	2.77	0.74	-2.97 *
10. การสอนขั้นรถยนต์	2.50	0.74	2.19	0.82	10.58
11. การสอนภาษาอังกฤษ	2.39	0.67	2.40	0.78	-0.07 *
12. การสอนการใช้คอมพิวเตอร์	2.25	0.70	2.03	0.85	8.10 *

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในเรื่องสภาพ
ความพร้อมของสถานศึกษาตามโครงการเกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

สภาพความพร้อมของสถานศึกษา	อาจารย์ N = 1,011		นักศึกษา N = 3,129		t-test
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
13. การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย	2.51	0.70	2.58	0.78	-2.80 *
14. การเสริมสร้างประสบการณ์กิจกรรม สหกรณ์การเกษตร	2.25	0.69	2.49	0.77	-9.13 *
15. การเสริมสร้างประสบการณ์การผลิต	2.48	0.67	2.45	0.78	-1.25 *
16. การเสริมสร้างประสบการณ์ด้าน การตลาด/การจำหน่าย	2.06	0.65	-	-	
17. การใช้ระบบข้อมูลข่าวสาร	1.93	0.60	-	-	
18. การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสร้าง ผลผลิต	1.95	0.64	-	-	
19. การจัดประสบการณ์ระบบการผลิตในรูปแบบ การรวมกลุ่ม	2.13	0.71	-	-	
20. การสอนวิชาชีพเสริม	-	-	2.21	0.81	-4.64 *

* $P < .05$

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อแนวการจัดการเรียนการสอนของโครงการ
เกษตรเพื่อชีวิต

รายการ	จำนวน (N = 1,011)	ร้อยละ
1. การวางแผนจัดการเรียนการสอนของครู		
1.1 ไม่มี	634	62.7
1.2 มี	360	35.6
- จัดทำตารางเวลาเรียน	88	24.4
- จัดทำแผนการสอน	159	44.2
- จัดทำตารางเวลาเรียนและแผนการสอน	42	11.7
1.3 ไม่ตอบ	17	1.7
2. วิธีการจัดการเรียนการสอน		
2.1 สอนเนื้อหาตามหลักสูตร	601	59.4
2.2 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อดูความสามารถที่จำเป็นที่ต้องใช้ ในการประกอบอาชีพได้จริงและนำมาสอนเด็ก	542	53.6
2.3 สอนเน้นกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้เด็กเรียนรู้วิถี ความเป็นจริง	303	30.0
2.4 สอนเน้นเนื้อหาแบบบูรณาการ เพื่อให้มีเวลาทำ กิจกรรมมากขึ้น	235	23.2
2.5 เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอน	71	7.0
2.6 เน้นการปฏิบัติมากกว่าการสอนเนื้อหา	515	50.9
2.7 ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนและการฝึกปฏิบัติ	412	40.8
2.8 ยึดหยุ่นตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน	588	58.2

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อแนวการจัดการเรียนการสอนของโครงการ
เกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 1,011)	ร้อยละ
3. วิธีการวัดและประเมินผล		
3.1 ใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio)	267	26.4
3.2 สังเกตพฤติกรรมการเรียน - การทำงานของนักศึกษา	809	80.0
3.3 สังเกตพฤติกรรมการเป็นอยู่ การร่วมกิจกรรมใน สังคมของนักศึกษา	440	43.5
3.4 ดูจากผลผลิตของโครงการที่นักศึกษารับผิดชอบ	466	46.1
3.5 ใช้คะแนนการสอบปลายปี	449	44.4
3.6 ใช้คะแนนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี	756	74.8

ตารางที่ 11 ผลผลิตที่ได้จากโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

รายการ	ผู้บริหาร (N = 33)		อาจารย์ (N = 1,011)		นักศึกษา (N = 3,129)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. นำมาประกอบอาหาร	16	48.5	713	70.5	1,868	59.7
1.1 ด้านปริมาณ						
- เพียงพอ	15	45.5	355	35.1	1,646	52.6
- ไม่เพียงพอ	18	54.5	543	53.7	947	30.3
- ไม่ตอบ	-	-	113	11.2	536	17.1
1.2 ด้านคุณภาพ						
- มีคุณภาพ	28	84.8	671	66.4	1,690	54.0
- ไม่มีคุณภาพ	2	6.1	139	13.7	559	17.9
- ไม่ตอบ	3	9.1	201	19.9	880	28.1
2. นำมาขายเป็นรายได้ของนักศึกษา	1	3.0	69	6.8	248	7.9
3. นำมาประกอบอาหารและนำมาขาย (ข้อ 1 และ 2)	16	48.5	193	19.1	832	26.6
4. ไม่ตอบ	-	-	36	3.6	181	5.8

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ
เกษตรเพื่อชีวิต

รายการ	ระดับความคิดเห็น				$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
กิจกรรมการเรียนของนักศึกษา					2.49	0.47	
1. มีการฝึกปฏิบัติในระหว่างการเรียนการสอน	15.2	54.2	27.5	3.1	2.52	0.72	1
2. มีการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	6.9	32.1	51.1	9.9	2.36	0.75	9
3. มีการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ	7.1	38.1	45.5	9.3	2.43	0.76	7
4. มีการฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือและงานฟาร์ม	6.3	29.9	49.0	14.8	2.28	0.79	11
5. มีการเข้าร่วมและช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัย	14.9	56.3	24.9	3.9	2.52	0.72	1
6. มีการปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองไม่มีรายได้ ระหว่างเรียน	6.5	33.8	47.9	11.9	2.35	0.77	10
7. มีโอกาสออกไปศึกษาฐานนอกวิทยาลัย	5.2	21.7	46.3	26.7	2.05	0.83	12
8. มีบรรยากาศในการเรียน จูงใจให้นักศึกษา สนใจเรียน	6.1	38.6	41.7	11.4	2.44	0.80	6
9. มีความสนุกกับการเรียน	10.8	48.3	33.0	7.9	2.52	0.76	4
10. มีการฝึกการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการเพิ่มผลผลิต	5.3	37.9	46.8	10.0	2.39	0.74	8
11. มีการฝึกการเรียนภาคทฤษฎี	12.7	55.1	26.9	5.3	2.75	0.74	3
12. มีการฝึกการเรียนโครงการ	9.8	44.8	37.3	8.1	2.56	0.78	5
การสอนของครู - อาจารย์					2.39	0.55	
1. มีการใช้สื่อประกอบการสอน	8.4	37.3	44.9	9.4	2.45	0.76	2
2. เขาใจใ้คุณนักศึกษาที่เรียนอ่อน	8.5	36.7	46.0	8.7	2.45	0.77	3
3. เขาใจใ้ศุขรงานอย่างสม่ำเสมอ	9.2	56.1	30.3	4.4	2.70	0.69	1
4. มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ทางเนื้อหา	5.5	28.3	51.7	14.6	2.24	0.76	4
5. มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเรียนการสอน	5.1	28.7	50.4	15.8	2.23	0.77	5

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ
เกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				$\bar{X}$	SD	อันดับที่
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
จุดคิดต่อการเรียน					2.80	0.50	
1. มีความพึงพอใจกับการเลือกชั้นวิชา เกษตรกรรม	16.0	53.9	24.9	5.2	2.87	0.78	4
2. ได้รับความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	14.4	61.6	21.1	2.9	2.87	0.68	2
3. มีความสุขสบายใจกับการอยู่ร่วมกับเพื่อน	19.0	59.4	18.2	3.4	2.94	0.71	1
4. มีความพึงพอใจกับการเรียน	11.6	52.6	31.2	4.7	2.71	0.73	5
5. มีความพึงพอใจกับผลสัมฤทธิ์โครงการ	8.9	41.0	37.2	7.0	2.58	0.76	6
6. ได้รับความรู้ที่นำไปประกอบอาชีพได้	15.4	58.4	22.2	3.9	2.85	0.72	3
สรุปเฉลี่ย					2.81	0.53	
1. ได้คำปรึกษาในการดำรงชีวิตในสังคม	15.7	50.5	28.5	5.3	2.76	0.77	9
2. คิดว่าบุคคลิกภาพความเป็นผู้นำ	12.4	53.6	32.0	5.0	2.70	0.75	10
3. ปฏิบัติงานให้มีวินัย	17.9	61.2	17.7	3.2	2.94	0.69	4
4. ปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	19.6	59.6	17.3	3.4	2.96	0.71	2
5. ปฏิบัติงานด้วยความไม่ปรี	19.0	60.6	17.0	3.5	2.95	0.71	2
6. ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ	20.9	60.5	15.3	3.3	2.99	0.70	1
7. พัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อน	12.8	53.3	28.6	5.1	2.74	0.74	8
8. ฝึกให้รู้จักพัฒนาตนเอง	16.2	60.0	18.5	3.4	2.93	0.71	5
9. มีความประพฤติเรียบร้อย	14.8	55.6	24.9	4.7	2.81	0.74	7
10. มีการทำงานเป็นหมู่คณะ	17.8	56.8	21.2	4.2	2.88	0.74	6
11. ตระหนักถึงภาระงานของนักศึกษา	11.5	47.8	33.3	7.3	2.64	0.78	11
12. ช่วยแก้ปัญหาในการเรียน	11.0	44.8	36.9	8.3	2.58	0.79	12
13. มีการบันทึกความก้าวหน้าการพัฒนาของนักเรียน	10.7	44.2	36.5	8.5	2.57	0.79	13

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ
เกษตรเพื่อชีวิต (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				$\bar{X}$	S.D.	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
กิจกรรมด้านสังคมของนักศึกษา					2.69	0.58	
1. มีการจัดระบบการอยู่ร่วมกันในหมู่บ้าน	12.1	50.9	30.7	6.3	2.69	0.76	4
2. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน	12.2	55.1	27.4	5.3	2.74	0.74	2
3. ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในหมู่บ้าน	12.8	53.8	28.6	4.8	2.75	0.74	1
4. มีส่วนร่วมในการเสียสละ	12.4	52.0	29.5	6.1	2.71	0.76	3
5. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	9.3	44.6	36.7	9.5	2.54	0.79	5

ตารางที่ 13 คุณลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในโครงการเกษตร
เพื่อชีวิต

คุณลักษณะและพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักศึกษา ที่แสดงออก	ผู้บริหาร (N = 33)			อาจารย์ (N = 1,011)			$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่	$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่			
1. ตั้งใจเรียน	2.31	0.47	8	2.12	0.57	8	2.13	0.57	8
2. มีทักษะการเรียนรู้	2.35	0.49	6	2.12	0.50	7	2.13	0.50	7
3. มีทักษะการคิด	2.16	0.45	13	1.98	0.51	14	1.98	0.51	14
4. มีทักษะการสื่อสาร	2.13	0.43	14	2.00	0.50	13	2.01	0.50	13
5. มีทักษะการจัดการ	2.19	0.54	12	1.91	0.51	16	1.91	0.51	16
6. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	2.56	0.56	2	2.50	0.59	1	2.50	0.59	1
7. มีความซื่อสัตย์	2.53	0.62	3	2.21	0.67	3	2.22	0.67	3
8. ซดชอบ และประหยัด	2.47	0.67	4	2.17	0.62	4	2.18	0.62	4
9. ควบคุมตนเองได้	2.28	0.58	10	2.09	0.58	10	2.10	0.58	10
10. มีความรับผิดชอบ	2.06	0.50	16	2.01	0.58	12	2.01	0.58	12
11. มีระเบียบวินัย	2.29	0.46	9	2.05	0.58	11	2.05	0.57	11
12. มีความพึงพอใจในงานที่ทำ	2.26	0.44	11	2.16	0.59	5	2.16	0.58	5
13. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.08	0.51	15	1.97	0.53	15	1.97	0.53	15
14. มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน	2.75	0.57	1	2.36	0.64	2	2.37	0.64	2
15. เสียสละ มุ่งมั่นพัฒนา	2.43	0.57	5	2.10	0.58	9	2.11	0.58	9
16. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เกษตร	2.32	0.48	7	2.16	0.61	6	2.16	0.61	6
รวม	2.32	0.34		2.12	0.41		2.12	0.41	

ตารางที่ 14 เจตคติของนักศึกษาที่เข้าเรียนในโครงการเกษตรเพื่อชีวิต

เจตคติของนักศึกษา	จำนวน N=3,129	ร้อยละ	อันดับที่ 1		อันดับที่ 2		อันดับที่ 3	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชอบ	1,777	56.8						
- มีโอกาสได้เรียนรู้สูงขึ้น	1,273	71.6	568	67.3	145	17.2	90	10.7
- มีรายได้ระหว่างเรียน	802	45.1	77	15.0	192	37.4	129	25.1
- มีอาชีพ	832	46.8	102	18.5	145	26.3	163	29.5
- ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย	1,157	65.1	220	29.1	260	34.4	160	21.2
- ได้ทำงานที่ชอบ	676	38.0	86	18.9	93	20.4	111	24.4
- มีเพื่อนมาก	780	43.9	33	6.4	108	20.9	163	31.5
2. ไม่ชอบ	115	3.7						
- เรียนยาก	28	24.3	4	21.1	10	52.6	5	26.3
- งานหนัก	84	73.0	39	79.6	10	20.4	-	-
- รายได้น้อย	23	20.0	1	7.7	2	15.4	10	76.9
- ไม่ชอบงานเกษตร	47	40.9	8	32.0	14	56.0	3	12.0
- เป็นอาชีพไม่มีเกียรติ	12	10.4	3	60.0	-	-	2	40.0
3. ไม่ตอบ	1,237	39.5						

ตารางที่ 15 ความประทับใจในโครงการเกษตรเพื่อชีวิตของนักศึกษา

รายการ	จำนวน (N = 3,129)	ร้อยละ
1. ภูมิใจที่เห็นผลผลิต	1,571	50.2
2. ได้เงิน มีรายได้	854	27.3
3. ได้ประสบการณ์ มีแนวทางประกอบอาชีพ	2,257	72.1
4. ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน / สุนัข	1,831	58.5

ตารางที่ 16 ความใฝ่ฝันของนักศึกษาโครงการเกษตรเพื่อชีวิตหลังจบการศึกษา (ปวช.)

รายการ	จำนวน (N = 3,129)	ร้อยละ
1. ศึกษาต่อ	2,597	83.0
2. รับจ้างทั่วไป	192	6.1
3. ทำการเกษตร	460	14.7
4. ทำธุรกิจส่วนตัว	369	11.8
5. อยู่บ้าน (ไม่ประกอบอาชีพใดเลย)	72	2.3

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก ๑๑๐/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการการประเมินและติดตามผลโครงการ
ปฏิรูปการศึกษา

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
ความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี ๒๕๕๐ โดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี
มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี กิจกรรมแรกของโครงการการประเมินและติดตามผล
โครงการปฏิรูปการศึกษาคือ การติดตามและประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียน
ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) แล้วเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเกษตรกรรม ตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ของกรม
อาชีวศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ จึงแต่งตั้ง
คณะกรรมการดำเนินงานโครงการการประเมินและติดตามผลโครงการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. ข้าราชการวิชาการ
๒. รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายสมาน ชวติยานนท์)
๓. รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายสมยศ มีเทศน์)

คณะกรรมการดำเนินการ

๑. นางสาวอรุณศรี ชนินทรศิริชัย	ผู้อำนวยการ
กองวิจัยทางการศึกษา	ประธานกรรมการ
๒. นางมัลลิกา นิธยาพร	ผู้อำนวยการ
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร	รองประธานกรรมการ
๓. นางพันธุ์มณี วิทโค	กองวิจัยทางการศึกษา	กรรมการ
๔. นางสาวสุนศรี อิมระไพ	ศูนย์พัฒนาหลักสูตร	กรรมการ

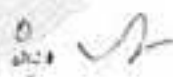
/5 นางสาวภา

5	นางสาวภาณุมาศ	นางศุภมาส	ศูนย์พัฒนาหลักสูตร	กรรมการ
6	นายทองบ่อ	เศรษฐกร	กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	กรรมการ
7	นางนิศา	สรชาติ	กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	กรรมการ
8	นางสุมาลย์	มิ่งประเสริฐ	กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	กรรมการ
9	นางสาววรรณิ	สิงห์โตนาท	กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	กรรมการ
10	ร.ท.หญิงสุดาวรรณ	เครือพานิช	กองวิจัยทางการศึกษา	กรรมการ และเลขานุการ
11	นางวิจิตรว	การกลาง	กองวิจัยทางการศึกษา	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
12	นายจันทร์	สกุลวงศ์โพธิ์	กองวิจัยทางการศึกษา	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการดำเนินการที่ได้รับแต่งตั้ง วางแผนกำหนดกรอบเขตล้าวงเครีของมือเก็บ
รวบรวมข้อมูล และรายงานผลการประเมินและติดตามผลโครงการปฏิบัติการศึกษาให้สำเร็จโดยรวดเร็ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2540

(นายอรุณ จันทร์วนิช)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

รายชื่อนักวิจัย

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

รองอธิบดีกรมวิชาการ

ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา (นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางพันชนีย์

วิหคโต

ร.ท.หญิงสุดาพรรณ

เครือพานิช

นางวิจิตรา

การกลาง

นายจันทร์

สกุลวงศ์ไพบูลย์

ผู้รวบรวมข้อมูล

ร.ท.หญิงสุดาพรรณ

เครือพานิช

นางวิจิตรา

การกลาง

นางสาวนงนุช

ทิพย์จรัส

นางสาววรรณ

ยศทอง

ผู้วิเคราะห์ข้อมูล

นางพันชนีย์

วิหคโต

ร.ท.หญิงสุดาพรรณ

เครือพานิช

นายจันทร์

สกุลวงศ์ไพบูลย์

ผู้เขียนรายงาน

ร.ท.หญิงสุดาพรรณ

เครือพานิช

ผู้ทรงพิจารณารายงาน

นางมัลลิกา	นิตยาพร	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักสูตร
นางสาวอรุณศรี	อนันตศิริชัย	ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา
นางพันธณี	วิหคโต	หัวหน้ากลุ่มวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ กองวิจัยทางการศึกษา
นายทองป่อ	เดชสองชั้น	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการศึกษา กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา
นางนิตา	สรชาติ	ศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวนุชจวี
นางสาวชลฤทัย
นางสาวจุฑามาส

กิจไอสถ
ผลวาทิต
เลกกาญจน์

ผู้ออกแบบปก

นายชูเกียรติ

เกิดอุดม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา 2542

จ. 4/316 ปากซอยบ้านนาคร ถนนบำรุงเมือง ปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร 10100
นายปรกรณ์ ศันตกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. 2233351, 2235548

